

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 14.1.2003
COM(2003) 4 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ 2002**

(υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 99 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ)

{SEC (2003) 33}

ΜΕΡΟΣ Ι

Γενική Εκτίμηση¹⁾

1) Ανακοίνωση της Επιτροπής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
1. Εισαγωγή.....	9
2. Επισκόπηση των σημαντικότερων τομέων δράσης.....	10
2.1 Εφαρμογή μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα	10
2.2 Βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας των δημοσίων οικονομικών	17
2.3 Ενίσχυση του δυναμισμού των αγορών εργασίας	21
2.4 Νέα ώθηση στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων	26
2.5 Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των αγορών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της ΕΕ.....	31
2.6 Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.....	32
2.7 Προώθηση μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση	33
2.8 Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.....	36
3. Συνοπτική αξιολόγηση της εφαρμογής των ΓΠΟΠ από τα κράτη μέλη	38
3.1 Βέλγιο	40
3.2 Δανία.....	40
3.3 Γερμανία	41
3.4 Ελλάδα	41
3.5 Ισπανία.....	42
3.6 Γαλλία	42
3.7 Ιρλανδία	43
3.8 Ιταλία	43
3.9 Λουξεμβούργο	44
3.10 Κάτω Χώρες	44
3.11 Αυστρία.....	45
3.12 Πορτογαλία.....	45
3.13 Φινλανδία.....	46
3.14 Σουηδία.....	46
3.15 Ηνωμένο Βασίλειο.....	47

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ΓΠΟΠ του 2002 επιβεβαίωσαν την ορθότητα της ακολουθούμενης στρατηγικής στον οικονομικό τομέα

Στην παρούσα ανακοίνωση περιγράφεται η πρόοδος στην εφαρμογή των Γενικών Προσανατολισμών Οικονομικής Πολιτικής (ΓΠΟΠ) που εγκρίθηκαν το 2002, έτος κατά το οποίο έγινε η επιτυχής εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ. Στους ΓΠΟΠ του 2002 περιγράφεται και επιβεβαιώνεται η οικονομική στρατηγική που αποσκοπεί στο να διευκολύνει την υλοποίηση των θεμελιωδών στόχων της Συνθήκης και στην προώθηση της πολιτικής ατζέντας της Ένωσης η οποία συμφωνήθηκε στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Λισσαβώνας και της Στοκχόλμης. Αυτή η στρατηγική στον οικονομικό τομέα διαμορφώθηκε κατά τα τελευταία έτη και έχει πλέον οριστικοποιηθεί. Η εφαρμογή υγιών μακροοικονομικών πολιτικών σε συνδυασμό με τη συνέχιση των προσπαθειών για να βελτιωθεί η λειτουργία των οικονομιών μας με ευρείας κλίμακας διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας, προϊόντων και κεφαλαίων θα τονώσουν την ανάκαμψη σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, θα ενισχύσουν το αναπτυξιακό δυναμικό μεσοπρόθεσμα, ενώ σε πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο θα συμβάλλουν στο να αντιμετωπιστούν επιτυχώς τα ζητήματα των διαρθρώσεων και της διατηρησιμότητας. Οι πολιτικές αυτές θα ενισχύσουν επίσης την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η παρούσα ανακοίνωση προσφέρει μια συνολική εκτίμηση όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων οικονομικής πολιτικής που καθορίστηκαν στους ΓΠΟΠ για το 2002 και συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που αξιολογεί την εφαρμογή των συστάσεων σε κάθε χώρα. Με βάση τη συμφωνία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 2002 για βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, η παρούσα "Έκθεση εφαρμογής" υποβάλλεται ως τμήμα του πρώτου πακέτου εφαρμογής προς υποστήριξη και από κοινού με την εαρινή έκθεση της Επιτροπής.

Από την έκθεση εξάγονται τα ακόλουθα κύρια μηνύματα:

Η ανάκαμψη δεν επιταχύνθηκε

Μετά την επιβράδυνση που σημειώθηκε το 2001, ο ρυθμός ανάπτυξης άρχισε να ανακάμπτει στις αρχές του 2002 αλλά στη συνέχεια δεν επιταχύνθηκε. Μια νέα απώλεια εμπιστοσύνης από τα λογιστικά σκάνδαλα στις ΗΠΑ, η περαιτέρω υποχώρηση των τιμών των μετοχών και οι αυξανόμενες εντάσεις στη διεθνή σκηνή επέδρασαν αρνητικά στην ήδη αναιμική εγχώρια ζήτηση. Παρά την υποτονική οικονομική ανάπτυξη, η δημιουργία θέσεων απασχόλησης συνεχίστηκε - αν και με χαμηλό ρυθμό και η για πρώτη φορά από το 1996 αύξηση του ποσοστού ανεργίας παρέμεινε οριακή. Η υποχώρηση του πληθωρισμού ήταν βραδεία· η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζει την άνοδο των τιμών της ενέργειας και των νωπών τροφίμων, αλλά επίσης - και αυτό είναι το πιο σημαντικό - την επιμονή υψηλού δομικού πληθωρισμού ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών.

Σε γενικές γραμμές, εφαρμόστηκαν οι κατάλληλες μακροοικονομικές πολιτικές αλλά την κατάσταση περιέπλεξε η διατήρηση του πληθωρισμού σε

Ενώ στις αρχές του 2002 αναμενόταν η εφαρμογή αυστηρότερης νομισματικής πολιτικής με σκοπό την ανάσχεση των πληθωριστικών πιέσεων που θα προέκυπταν από την αναμενόμενη ανάκαμψη, οι νομισματικές αρχές, ευρισκόμενες αντιμέτωπες με την βραδεία υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων και τη συνεχιζόμενη ατονία του ρυθμού ανάπτυξης, διατήρησαν τη νομισματική πολιτική αμετάβλητη μέχρι το φθινόπωρο, πριν αποφασίσουν την περαιτέρω χαλάρωσή της προς τα τέλη του έτους. Για το σύνολο της ΕΕ, η εφαρμοσθείσα δημοσιονομική πολιτική ήταν σε γενικές γραμμές

σχετικά υψηλό επίπεδο

ουδέτερη, αν όχι ελαφρώς επεκτατική. Παρά την ατονία της οικονομικής δραστηριότητας και τον πάντοτε ασθενή ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας, δεν υπάρχουν ενδείξεις για συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων. Η σταθερή αύξηση των μισθών ενισχύει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, παράλληλα όμως συμβάλλει στη διατήρηση υψηλού δομικού πληθωρισμού και στη διάβρωση των περιθωρίων κέρδους. Η τελευταία αυτή εξέλιξη, εφόσον δεν αντιστραφεί κατά την επακόλουθη κυκλική ανάκαμψη της παραγωγικότητας, ενδέχεται να αποδειχθεί αρνητική για τις επενδύσεις.

Οι δημοσιονομικές θέσεις επιδεινώνονται λόγω της λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών, αλλά και λόγω της διακριτικής χαλάρωσης της δημοσιονομικής πολιτικής σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία δεν ενδείκνυται η λήψη τέτοιου είδους μέτρων

Οι δημοσιονομικές θέσεις επιδεινώθηκαν σαφώς το 2002 λόγω του ότι λειτούργησαν οι αυτόματοι σταθεροποιητές για να στηρίξουν την αδύναμη οικονομική δραστηριότητα αλλά και -σε ορισμένες περιπτώσεις- λόγω της διακριτικής χαλάρωσης των δημοσιονομικών πολιτικών. Σε πολλά κράτη μέλη που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν υψηλά διαρθρωτικά ελλείμματα η πρόοδος προς την κατεύθυνση δημοσιονομικών θέσεων σχεδόν ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών ανακόπηκε ή αντιστράφηκε, υποχρεώνοντας την Επιτροπή να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα στο πλαίσιο του Συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης. Μετά την έκδοση συστάσεων έγκαιρης προειδοποίησης προς τη Γερμανία και την Πορτογαλία στις αρχές του 2002, η Επιτροπή ενεργοποίησε το φθινόπωρο τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και για τα δύο αυτά κράτη μέλη. Το φθινόπωρο επίσης εκδόθηκε σύσταση έγκαιρης προειδοποίησης προς τη Γαλλία. Ορισμένα άλλα κράτη μέλη που είχαν ήδη επιτύχει διαρθρωτικές δημοσιονομικές θέσεις σχεδόν ισοσκελισμένες ή πλεονασματικές απέτυχαν σαφώς να διατηρήσουν τις θέσεις αυτές (Ιρλανδία και Αυστρία).

Ποιότητα και διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών - παρά την επίτευξη ορισμένης προόδου, η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών απέχει πολύ από το να θεωρείται διασφαλισμένη

Παρά τους δημοσιονομικούς περιορισμούς, οι δημόσιες επενδύσεις διατηρήθηκαν γενικά στο ίδιο επίπεδο ή αυξήθηκαν ελαφρώς με εξαίρεση τη Γερμανία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία έλαβαν μέτρα για να βελτιώσουν τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών. Οι μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων που άρχισαν να υλοποιούνται το 2002 στην Πορτογαλία, την Ελλάδα, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση· η μακροπρόθεσμη όμως διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών στα περισσότερα κράτη μέλη απέχει πολύ από το να θεωρείται διασφαλισμένη (αυτό ισχύει ιδίως στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία και την Πορτογαλία). Ειδικότερα, ιδιαίτερα ανησυχητικό στοιχείο είναι από την άποψη αυτή η αδυναμία της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Πορτογαλίας να καταβάλλουν αποφασιστικότερες προσπάθειες για την εξυγίανση των δημοσιονομικών τους θέσεων. Ομοίως, πηγή ανησυχίας αποτελεί και η αδυναμία της Ελλάδας και της Ιταλίας να επιτύχουν σταθερή μείωση των δεικτών του δημοσίου χρέους, οι οποίοι εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλό επίπεδο.

Αγορές εργασίας - αυξάνονται οι ενδείξεις ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αρχίζουν να αποδίδουν καρπούς, ιδίως όσον αφορά την

Οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας 1990 ενίσχυσαν την οικονομία της ΕΕ και τόνωσαν την απασχόληση, αυξάνοντας μεταξύ άλλων τις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στο πλαίσιο της ανάπτυξης. Οι επιδόσεις των αγορών εργασίας το 2002 ήταν μάλλον θετικές εάν ληφθεί υπόψη η αδύναμη οικονομική ανάπτυξη· αυτό αποδεικνύεται από τη συνεχιζόμενη αύξηση των θέσεων εργασίας και την οριακή μόνο αύξηση του δείκτη ανεργίας. Σε κάποιο βαθμό, η σχετικά θετική αυτή επίδοση φαίνεται να οφείλεται σε ορισμένα αποθέματα προσφοράς εργασίας, τα οποία ενδέχεται να

προσαρμοστικότητα των αγορών εργασίας, αλλά τα εννοϊκά αυτά αποτελέσματα δεν μπορούν να χρησιμεύσουν ως δικαιολογία για την απουσία δράσης, καθότι εξακολουθεί να επείγει η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβώνας

έχουν αρνητικές επιπτώσεις κατά το τρέχον έτος. Υπάρχουν πάντως και οι πρώτες ενδείξεις ότι οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν στις αγορές εργασίας κατά τα πρόσφατα έτη άρχισαν να αποφέρουν καρπούς. Είναι επομένως λυπηρό να διαπιστωθεί ότι οι μεταρρυθμίσεις προχώρησαν με αργό ρυθμό το 2002 και ότι σχεδόν τίποτα δεν έγινε για να ληφθεί σοβαρά υπόψη η σύσταση των ΓΠΟΠ 2002 περί επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβώνας (ένα μήνυμα που στη συνέχεια επαναλήφθηκε στο σχέδιο της Κοινής έκθεσης για την απασχόληση). Παρά την πρόοδο που σημείωσαν τα περισσότερα κράτη μέλη όσον αφορά την προσαρμογή των εθνικών τους συστημάτων εισφορών και παροχών προκειμένου να καταστήσουν την εργασία ελκυστικότερη από οικονομική άποψη και να ενθαρρύνουν την αναζήτηση απασχόλησης, τα ληφθέντα μέτρα ήταν γενικά αποσπασματικά και επικεντρώθηκαν στο σκέλος των εισφορών χωρίς να θίγουν τις συνδυασμένες επιπτώσεις των εισφορών και των παροχών. Το αίτημα που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης για αύξηση κατά 5 περίπου έτη, έως το 2010, της πραγματικής μέσης ηλικίας αποχώρησης από την εργασία δεν μετουσιώθηκε ακόμη σε πράξη· συγκεκριμένα, επιβάλλεται να εφαρμοσθούν συνεκτικές πολιτικές για επιμήκυνση της ενεργού ζωής, οι οποίες θα συμπεριλαμβάνουν την μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης. Η Σουηδία, η Δανία και η Φινλανδία και, σε μικρότερο βαθμό, η Γερμανία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβαν μέτρα με τα οποία επιχειρείται να βελτιωθεί η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας· γενικά, η παρακολούθηση αυτή είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένη. Ελάχιστες ενδείξεις υπάρχουν ότι τα κράτη μέλη κατέβαλαν προσπάθειες για να εξαλείψουν τα εμπόδια που τίθενται στη γεωγραφική κινητικότητα. Λίγα κράτη μέλη (Γαλλία, Ιταλία και Πορτογαλία) θέσπισαν νέα μέτρα που προάγουν την ευελιξία στις αγορές εργασίας και, στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται αυξημένη τάση για καλύτερη εξισορρόπηση μεταξύ ασφάλειας και ευελιξίας στην αγορά εργασίας. Τα κράτη μέλη γενικά προσάρμοσαν τα συστήματά τους επαγγελματικής κατάρτισης και τις στρατηγικές τους για τη δια βίου μάθηση ώστε να αντιμετωπίσουν τις παρατηρούμενες στις αγορές εργασίας στενότητες που οφείλονται στην αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης επαγγελματικών προσόντων. Ομοίως, για να προαχθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας πολλά κράτη μέλη αύξησαν τις εγκαταστάσεις παιδικής μέριμνας (Γερμανία, Ισπανία, Ιρλανδία και Λουξεμβούργο) και ενίσχυσαν τα οικονομικά κίνητρα (Βέλγιο, Ισπανία και Ιρλανδία).

Αγορές προϊόντων - παρότι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς παραμένει ένα δύσκολο εγχείρημα, ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την εναρμόνιση των πολιτικών ανταγωνισμού· ο ανταγωνισμός παραμένει όμως

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε το προηγούμενο έτος για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ήταν απογοητευτική, καθότι πέντε μόνο κράτη μέλη (Δανία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) επέτυχαν τον στόχο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για περιορισμό του ελλείμματος ενσωμάτωσης της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά στο 1,5% ή σε χαμηλότερο επίπεδο μέχρι την άνοιξη του 2003, ενώ τρία κράτη μέλη (Γαλλία, Ελλάδα και Πορτογαλία) παρουσιάζουν έλλειμμα υπερδιπλάσιο αυτού του στόχου. Επιπλέον, ιδιαίτερα υψηλός παραμένει ο αριθμός των διαδικασιών παράβασης όσον αφορά τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς, ιδίως στη Γαλλία και στην Ιταλία, γεγονός που δείχνει ότι η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικά κενά. Εξάλλου, ιδιαίτερα βραδύς εξακολουθεί να είναι ο ρυθμός εξάλειψης των εναπομενόντων εμποδίων στο εμπόριο και στη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών. Από

**ανεπαρκής στις
ελευθερωθείσες
βιομηχανίες δικτύου**

την άλλη πλευρά, ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών. Συνεχίστηκε η πτωτική τάση των κρατικών ενισχύσεων (με εξαίρεση τη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες), ενώ το μερίδιο των οριζόντιων ενισχύσεων αυξήθηκε λόγω της υποχώρησης των τομεακών ενισχύσεων και των ενισχύσεων ad hoc. Συνεχίστηκε η ελευθέρωση των βιομηχανιών δικτύου, αλλά το μερίδιο αγοράς των παραδοσιακών φορέων εξακολουθεί να παραμένει υψηλό. Ο ανταγωνισμός παραμένει ανεπαρκής παρά το γεγονός ότι αρχίζουν να γίνονται αισθητά στους καταναλωτές τα οφέλη από την ελευθέρωση στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία για το πακέτο μέτρων που αφορούν την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, την πρόσβαση στις λιμενικές υπηρεσίες και το πακέτο προτάσεων για τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό· είναι ωστόσο λυπηρό ότι δεν έχει ακόμη επιτευχθεί συμφωνία για την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού και τις κατευθυντήριες γραμμές για τα δίκτυα μεταφορών, τις συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας για τη μεταφορά επιβατών και την κατανομή των διαθέσιμων χρόνων στα αεροδρόμια.

**Αγορές κεφαλαίων -
η ενθαρρυντική
πρόοδος που
σημειώθηκε στην
εφαρμογή του ΣΔΧΥ
από τη σύνοδο
κορυφής της
Βαρκελώνης πρέπει
να συνεχιστεί, ενώ
παρόμοια επιτάχυνση
είναι απαραίτητη για
το ΣΔΕΚ**

Ενθαρρυντική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της ενοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών και οι φιλόδοξοι στόχοι που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης για το 2002 θα επιτευχθούν σε μεγάλο βαθμό. Ο ρυθμός αυτός πρέπει να διατηρηθεί προκειμένου να έχει υλοποιηθεί πλήρως μέχρι το 2005 το Σχέδιο δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Πρόοδος επιτεύχθηκε και όσον αφορά την εφαρμογή του Σχεδίου δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια, αλλά ο ρυθμός υλοποίησης πρέπει να επιταχυνθεί σε όλους τους τομείς προτεραιότητας που καθορίζονται στο σχέδιο. Πολλά κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να ενισχύσουν τη διατομεακή χρηματοοικονομική εποπτεία, αλλά ο διασυννοριακός συντονισμός πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω. Αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες για την εξεύρεση τρόπων με τους οποίους μπορούν να αρθούν τα εμπόδια που τίθενται στην αποτελεσματική λειτουργία των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού. Τις πρωτοβουλίες αυτές πρέπει τώρα να ακολουθήσουν συγκεκριμένες προτάσεις και αποφάσεις.

**Επιχειρηματικότητα
- το επιχειρηματικό
περιβάλλον
βελτιώνεται με
αργούς ρυθμούς,
αλλά η σχετική
πρόοδος ποικίλει
σημαντικά μεταξύ
των κρατών μελών
και των τομέων
δράσης**

Αναλήφθηκαν πολυάριθμες πρωτοβουλίες, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στην ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας. Το κανονιστικό πλαίσιο βελτιώνεται σε όλα τα κράτη μέλη. Ορισμένα κράτη μέλη (μεταξύ των οποίων η Γαλλία, η Ιταλία, η Αυστρία και η Πορτογαλία) έλαβαν μέτρα για τη μείωση των προθεσμιών και του κόστους σύστασης νέας εταιρείας, την ελάφρυνση των διοικητικών υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις και την τόνωση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς. Στο Βέλγιο, τη Δανία, την Πορτογαλία και τη Σουηδία υλοποιούνται μεταρρυθμίσεις που αποβλέπουν στη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα ενώ ολοένα και περισσότερες υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης είναι διαθέσιμες μέσω του Διαδικτύου. Στη Γαλλία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία μειώθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές για τις επιχειρήσεις ενώ στην Ελλάδα απλουστεύτηκε το σύστημα φορολογίας των επιχειρήσεων. Σε όλα τα κράτη μέλη σημειώθηκε πρόοδος σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις.

Η οικονομία της γνώσης - η ΕΕ καλύπτει με αργό ρυθμό την υστέρησή της όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές υστερήσεις όσον αφορά την Ε&Α των επιχειρήσεων και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Βιώσιμη ανάπτυξη - λήφθηκαν διάφορα μέτρα

Αντί να αντιδρούν στην επιβράδυνση εντείνοντας τις προσπάθειές τους για τόνωση της οικονομίας, οι κρατικές αρχές επιδεικνύουν σε μεγάλο βαθμό αδράνεια ή υπαναχωρούν από τις αρχικές τους δεσμεύσεις

Ενώ η ΕΕ καλύπτει με αργούς ρυθμούς την υστέρησή της έναντι των ΗΠΑ όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ, η υστέρηση στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και της Ε&Α των επιχειρήσεων παραμένει σημαντική και διαρκής. Είναι ιδιαίτερα λυπηρό ότι το Συμβούλιο δεν κατόρθωσε ακόμη να συμφωνήσει για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, παρά τα επανειλημμένα αιτήματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για επίτευξη ταχείας προόδου στο ζήτημα αυτό. Η χρήση του Διαδικτύου συνέχισε να αυξάνει. Ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για τη βελτίωση της εκπαίδευσης, ενισχύοντας ιδιαίτερα την επαγγελματική κατάρτιση ώστε τα εκπαιδευτικά τους συστήματα να ανταποκρίνονται καλύτερα στις αλλαγές των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων. Αναλήφθηκαν πολυάριθμες πρωτοβουλίες που διευκολύνουν τη μεταβίβαση επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων για ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς.

Η ένταση του ανταγωνισμού στις αγορές της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των μέσων που βασίζονται στην αγορά, αλλά το άνοιγμα της αγοράς σιδηροδρομικής μεταφοράς εμπορευμάτων προχωρεί με πολύ αργό ρυθμό. Η Γερμανία και η Σουηδία αύξησαν τους φόρους που επιβάλλουν στην ενέργεια ή/και στον άνθρακα, ενώ οι Κάτω Χώρες, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβαν άλλα μέτρα υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά την έκδοση της πρότασης της Επιτροπής για θέσπιση κοινοτικού συστήματος εμπορεύσιμων δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων. Τέθηκε σε εφαρμογή το βρετανικό σύστημα εμπορεύσιμων δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου ενώ ένα ανάλογο σύστημα προωθείται στις Κάτω Χώρες. Αντίθετα, καμία πρόοδος δεν σημειώθηκε για τη μείωση των επιδοτήσεων και των φορολογικών απαλλαγών που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον.

Παρά την επιτευχθείσα πρόοδο σε ορισμένους τομείς, η συνολική εικόνα που διαγράφεται από την ανασκόπηση αυτή είναι μάλλον απογοητευτική. Οι δημόσιες αρχές, αντί να αντιδράσουν στην επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, επιδεικνύουν αδράνεια και υπαναχωρούν από τις αρχικές τους δεσμεύσεις. Για μια ακόμη φορά αποδεικνύεται ότι η αδυναμία πιο αποφασιστικής εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών όταν ακόμη οι σχετικές συνθήκες το επέτρεπαν, έχει δυσμενείς συνέπειες. Οι δημόσιες αρχές δεν είναι αρκούντως αποφασιστικές στην πρόωθηση των επειγουσών και απαραίτητων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα προσδώσουν στην οικονομία τον αναγκαίο δυναμισμό για την ταχύτερη υλοποίηση των στόχων της Λισσαβώνας. Πρέπει οι λέξεις να ακολουθούνται από πράξεις και ταυτόχρονα να συνειδητοποιηθεί ο επείγων χαρακτήρας της κατάστασης. Η ΕΕ, αντί να στηρίζεται σε μια εξωγενούς προέλευσης οικονομική επέκταση θα πρέπει να στηριχθεί περισσότερο στις εγχώριες δυνάμεις της. Πρέπει επείγοντως να βελτιωθούν οι συνθήκες λειτουργίας της προσφοράς ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον ευνοϊκό για την ανάπτυξη. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να διευκολύνουν και την μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη μέσω των θετικών επιπτώσεών τους στην εμπιστοσύνη.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μεσοπρόθεσμη στρατηγική των οικονομικών πολιτικών της ΕΕ καθορίζεται στους γενικούς προσανατολισμούς οικονομικής πολιτικής (ΓΠΟΠ) και η πιο πρόσφατη επικαιροποίησή της έγινε τον Ιούνιο 2002¹. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στη συνέχιση της εφαρμογής υγιών μακροοικονομικών πολιτικών και σε εκτεταμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Παρέχει τα μέσα για ευέλικτες αντιδράσεις στην εξέλιξη της βραχυπρόθεσμης οικονομικής κατάστασης ενώ παράλληλα ενισχύει την παραγωγική ικανότητα της οικονομίας σε μεσοπρόθεσμη βάση. Για να αποφέρει όμως καρπούς η στρατηγική αυτή πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως.

Η παρούσα ανακοίνωση αξιολογεί τα μέτρα που έλαβαν οι δημόσιες αρχές για την εφαρμογή αυτών των προσανατολισμών. Συμβάλει με τον τρόπο αυτό στην πολυμερή εποπτεία των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 99 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Προσφέρει παράλληλα μια πολύτιμη βοήθεια για την εκπόνηση των επόμενων ΓΠΟΠ. Με βάση τη συμφωνία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 2002 για βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, η παρούσα "Έκθεση εφαρμογής" υποβάλλεται τον Ιανουάριο ως τμήμα του πρώτου "πακέτου εφαρμογής" προς υποστήριξή της και από κοινού με την εαρινή έκθεση της Επιτροπής. Η πιο έγκαιρη υποβολή αυτής της έκθεσης θα επιτρέψει την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της εφαρμογής των ΓΠΟΠ ενόψει του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που θα συνέλθει τον Μάρτιο και του οποίου οι εργασίες θα επικεντρωθούν στην παρακολούθηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Με βάση τους γενικούς προσανατολισμούς που θα διατυπώσει το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Επιτροπή θα παρουσιάσει στις αρχές Απριλίου πολιτικούς προσανατολισμούς υπό μορφή *πακέτου κατευθυντήριων γραμμών* που θα περιλαμβάνει τους ΓΠΟΠ, τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και τις σχετικές συστάσεις στον τομέα της απασχόλησης.

Η στρατηγική για τους ΓΠΟΠ

1. Εφαρμογή μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα.
2. Βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας των δημοσίων οικονομικών.
3. Ενίσχυση του δυναμισμού των αγορών εργασίας.
4. Νέα ώθηση στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων.
5. Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των αγορών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της ΕΕ.
6. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.
7. Προώθηση μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση.
8. Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής στο οποίο εξετάζεται εμπεριστατωμένα η εφαρμογή των συστάσεων σε κάθε χώρα. Η εκτίμηση αυτή ενσωματώνει τα συμπεράσματα διάφορων διαδικασιών συντονισμού και χρησιμοποιεί τους διαρθρωτικούς δείκτες που καταρτίστηκαν με σκοπό την παρακολούθηση της προόδου σε

¹ Βλέπε σύσταση του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 2002 για τους ΓΠΟΠ, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 182 της 11ης Ιουλίου 2002.

σχέση με τη στρατηγική της Λισσαβώνας. Ωστόσο, τα σχετικά με τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος ζητήματα δεν περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο λόγω έλλειψης συστηματικών και συγκρίσιμων στοιχείων για τις εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος.

Πάντως, ο αναγνώστης πρέπει να είναι προσεκτικός κατά την ερμηνεία των συμπερασμάτων του παρόντος εγγράφου. Η έγκριση των προσανατολισμών είναι πολύ πρόσφατη ακόμη και τα νέα πληροφοριακά στοιχεία που τέθηκαν στη διάθεση των υπηρεσιών της Επιτροπής μετά την έγκριση αυτή δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικά και εν μέρει έχουν προσωρινό χαρακτήρα.² Όμως, λήφθηκαν υπόψη και νεότερα στοιχεία στο μέτρο που αυτό ήταν δυνατό και εφόσον τα εν λόγω στοιχεία κρίθηκαν αρκούντως αξιόπιστα. Αυτό εξηγεί τις τυχόν μικρές διαφορές σε σχέση με λιγότερο πρόσφατες δημοσιεύσεις όπως το σχέδιο της κοινής έκθεσης της Επιτροπής για την απασχόληση. Η ενωρίτερη δημοσίευση της Έκθεσης εφαρμογής επέτεινε το πρόβλημα αυτό. Εξάλλου, πολλές συστάσεις των ΓΠΟΠ είναι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι χαρακτήρα, ιδίως εκείνες που αφορούν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η εκτίμηση της εφαρμογής τους δεν μπορεί να γίνει με βεβαιότητα στο στάδιο αυτό καθότι ο αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων γίνεται σταδιακά μόνον αισθητός.

2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

2.1 Εφαρμογή μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα

2.1.1 Οικονομική κατάσταση

Δεδομένου ότι η οικονομική ανάκαμψη δεν επιταχύνθηκε ...

Μετά την ελπιδοφόρα ανάκαμψη της ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2002, οι ΓΠΟΠ του 2002 βασίστηκαν σε ένα σενάριο περαιτέρω ενίσχυσης της ανάκαμψης που θα οδηγούσε την οικονομία της ΕΕ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και το 2003 σε ρυθμούς ανάπτυξης παραπλήσιους ή ανώτερους του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης. Εν τω μεταξύ όμως, συγκεκριμενοποιήθηκαν ορισμένοι κίνδυνοι μη πραγματοποίησης του βασικού σεναρίου ανάπτυξης. Η εμπιστοσύνη που είναι απαραίτητη για την ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης και του διεθνούς εμπορίου, και η οποία θα επιτάχυνε τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, υπονομεύθηκε από την συνεχώς αυξανόμενη αβεβαιότητα η οποία με τη σειρά της τροφοδοτήθηκε από τη συνεχιζόμενη πτώση των τιμών των μετοχών και τις πολιτικές εντάσεις στη διεθνή σκηνή. Ως εκ τούτου, η αναμενόμενη για ολόκληρο το 2002 ανάπτυξη αναθεωρήθηκε προς τα κάτω κατά μισή εκατοστιαία μονάδα και καθορίστηκε σε επίπεδο κατώτερο του 1%. Η επιτάχυνση της ανάπτυξης, η οποία εξακολουθεί πάντοτε να προβλέπεται για το 2003, θα είναι εξάλλου πολύ πιο περιορισμένη.

Παρά την αδύναμη οικονομική ανάπτυξη, οι αγορές εργασίας συνέχισαν να εμφανίζουν σημάδια αξιοσημείωτης αντίστασης. Παρά την αισθητή πτώση, οι νέες θέσεις απασχόλησης ήταν περισσότερες από τις απώλειες θέσεων εργασίας ούτως ώστε, συνολικά, η απασχόληση συνέχισε να αυξάνει. Ως αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής, και αντίθετα με τις προηγούμενες προβλέψεις, εκτιμάται ότι το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ σημείωσε ελαφρά μόνο αύξηση το 2002, κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες, και διαμορφώθηκε στο 7,6% του ενεργού πληθυσμού.

² Η έκθεση βασίζεται στις οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής του φθινοπώρου 2002 και στα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα στις 20 Δεκεμβρίου 2002.

Ο πληθωρισμός υποχώρησε με αργό ρυθμό, ενώ εξακολουθούν να υφίστανται διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε η άνοδος των τιμών του πετρελαίου και, στις αρχές του έτους, των νοπών τροφίμων· αυτή η άνοδος των τιμών εξηγείται αντίστοιχα από τις εντάσεις που επικρατούν στη διεθνή σκηνή και τις κακές καιρικές συνθήκες. Ο δομικός όμως πληθωρισμός αποδείχθηκε ανθεκτικός, ιδίως λόγω της ανόδου των τιμών στον τομέα των υπηρεσιών. Η εξέλιξη αυτή εξηγείται από τον ετεροχρονισμένο αντίκτυπο των προηγούμενων αυξήσεων στις τιμές των εισαγομένων, τη μικρότερη άνοδο της παραγωγικότητας και την ασθενέστερη ανταγωνιστική πίεση στον τομέα των υπηρεσιών από ό,τι στον τομέα των μεταποιημένων προϊόντων, από την προοδευτική μετατόπιση της ζήτησης υπέρ των υπηρεσιών, την αύξηση των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών, την εξασθένηση των πτωτικών πιέσεων που ασκούσε στις τιμές η απορρύθμιση, τις επιπτώσεις από τη μετάβαση στο ευρώ σε ορισμένους τομείς των υπηρεσιών καθώς και από μια κυκλική αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.³

... οι μακροοικονομικές πολιτικές παρέμειναν γενικά ουδέτερες.

Οι μακροοικονομικές πολιτικές προσαρμόστηκαν στις συνθήκες της αδύναμης οικονομικής ανάπτυξης.

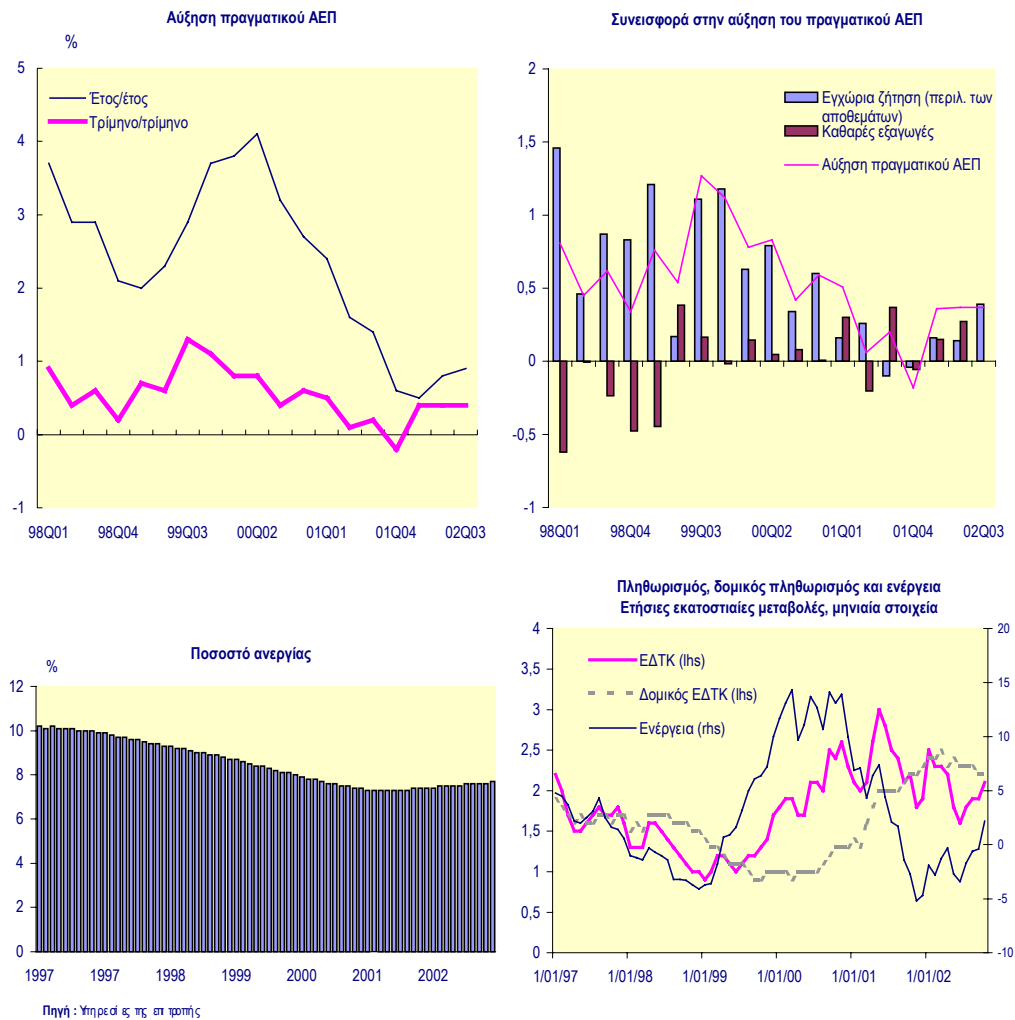
Μετά από τέσσερις μειώσεις των επιτοκίων το 2001 σε ένα πλαίσιο υποχώρησης των πληθωριστικών πιέσεων και επιβράδυνσης της ανάπτυξης, η νομισματική πολιτική παρέμεινε αμετάβλητη κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2002. Στις αρχές του 2002, η αναθέρμανση των πληθωριστικών πιέσεων και η προοπτική επιτάχυνσης της ανάπτυξης δημιούργησαν ευρέως την προσδοκία ότι η επόμενη απόφαση της ΕΚΤ θα ήταν προς μια πιο περιοριστική κατεύθυνση. Στη συνέχεια ωστόσο, η συνεχιζόμενη αδυναμία του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και η άμβλυνση των επιπτώσεων από προγενέστερες κρίσεις συνέβαλαν στην υποχώρηση των πληθωριστικών κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΚΤ αποφάσισε να μειώσει τα βασικά της επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης στις αρχές Δεκεμβρίου 2002. Η ενίσχυση του ευρώ έναντι των νομισμάτων των κυριότερων εμπορικών εταίρων της ΕΕ, η οποία άρχισε το δεύτερο τρίμηνο του 2002, θα συμβάλει στη συγκράτηση του πληθωρισμού, θα στηρίξει το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και θα συμβάλει στη μετατόπιση της τελικής ζήτησης προς την εγχώρια ζήτηση. Εκτός της ζώνης ευρώ, η δανική κεντρική τράπεζα ακολούθησε την ΕΚΤ αφήνοντας στην αρχή αμετάβλητη τη νομισματική της πολιτική ενώ στη συνέχεια μείωσε τα βασικά επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης στις αρχές Δεκεμβρίου. Στη Σουηδία, η αύξηση των επιτοκίων κατά 50 μονάδες βάσης σε δύο φάσεις την άνοιξη του 2002 ακολουθήθηκε από ισοδύναμη μείωση στα μέσα Νοεμβρίου και στις αρχές Δεκεμβρίου. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η νομισματική πολιτική παρέμεινε αμετάβλητη το 2002.

Ενώ ο προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής παρέμεινε συνολικά ουδέτερος στη ζώνη ευρώ, οι ανεπαρκείς προσπάθειες που καταβλήθηκαν στο παρελθόν στον τομέα της δημοσιονομικής εξυγίανσης καθώς και η αδικαιολόγητη για τις περιστάσεις χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής σε ορισμένα κράτη μέλη επηρέασαν το μακροοικονομικό πλαίσιο και πιθανώς παρεμπόδισαν την εφαρμογή καταλληλότερου μείγματος μακροοικονομικών πολιτικών. Οι σαφώς επεκτατικές πολιτικές στη Δανία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο διαμόρφωσαν μια ελαφρώς επεκτατική δημοσιονομική πολιτική για το σύνολο της ΕΕ. Οι ονομαστικές δημοσιονομικές θέσεις επιδεινώθηκαν γενικά το 2002 λόγω της λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών οι οποίοι ενεργοποιήθηκαν για να αμβλύνουν τις επιπτώσεις από την ασθενή οικονομική δραστηριότητα. Οι μισθολογικές αυξήσεις, οι οποίες ήταν σχετικά υψηλές αν ληφθεί υπόψη η αδύναμη οικονομική ανάπτυξη, στήριξαν την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών. Υπό την προϋπόθεση ότι η επακόλουθη κυκλική ανάκαμψη της παραγωγικότητας θα αντισταθμίσει τις πρόσφατες αυξήσεις του κόστους εργασίας ανά μονάδα

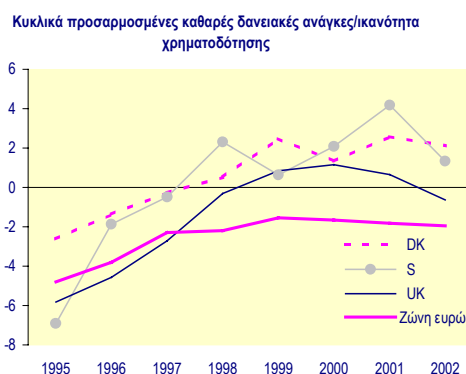
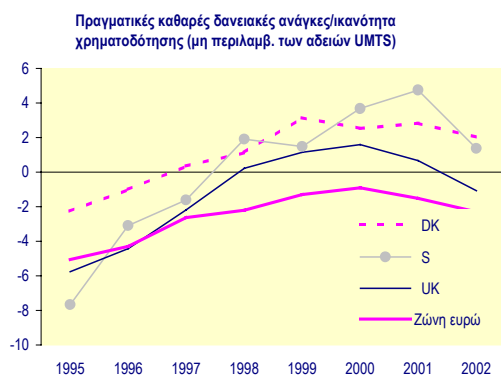
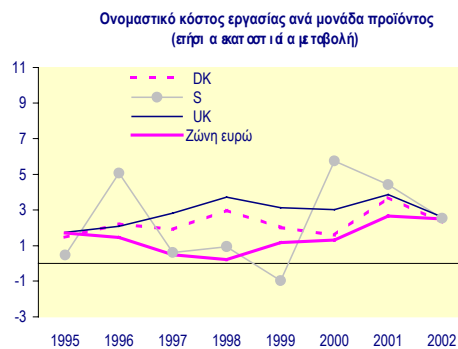
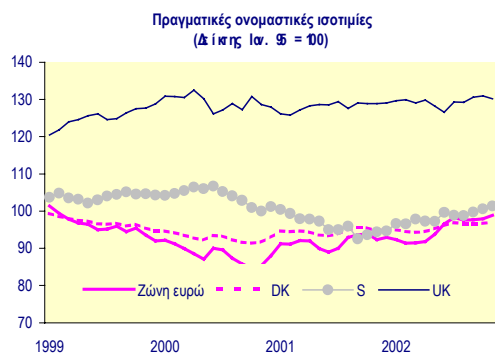
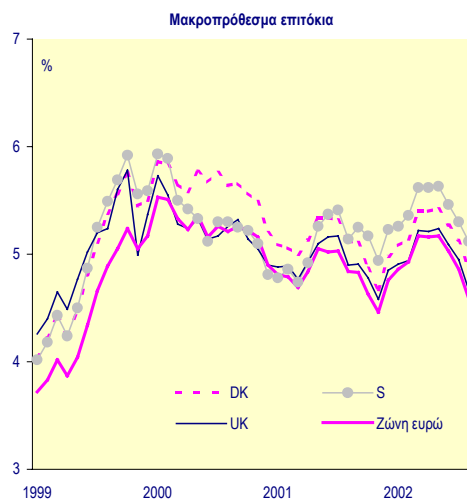
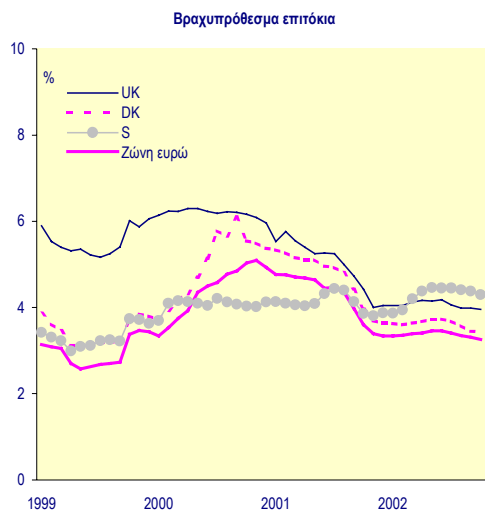
³ Η Eurostat εκτιμά το μέγεθος των επιπτώσεων στον πληθωρισμό από την εισαγωγή του ευρώ για το πρώτο εξάμηνο του 2002 μεταξύ 0,0 και 0,2 ποσοστιαίων μονάδων. Οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες υπολογίζουν ότι η επίπτωση ενδεχομένως είναι μεγαλύτερη σε ορισμένα Κράτη μέλη.

προϊόντος, οι τρέχουσες μισθολογικές εξελίξεις φαίνεται να συμβιβάζονται με τη σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Διάγραμμα 1 : Οικονομικές εξελίξεις στην ΕΕ

Διάγραμμα 2 : Συνδυασμός πολιτικών στη ζώνη ευρώ

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής

2.1.2 Δημοσιονομικές εξελίξεις

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη : (i) να επιτύχουν ή να διατηρήσουν δημοσιονομικές θέσεις σχεδόν ισοσκελισμένες ή πλεονασματικές στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου και να εξασφαλίσουν ότι οι μεσοπρόθεσμοι αυτοί στόχοι θα επιτευχθούν το 2004 το αργότερο, (ii) να εξασφαλίσουν την κατάλληλη χρηματοδότηση των φορολογικών τους μεταρρυθμίσεων, να αποφύγουν την εφαρμογή προκυκλικών δημοσιονομικών πολιτικών και να επιτρέψουν την ελεύθερη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών και παράλληλα να μεριμνήσουν για την αυστηρή εκτέλεση των προϋπολογισμών τους, και (iii) να συνεχίσουν την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών τους για να εξασφαλίσουν την μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητά τους.

Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2002

Σε αντίθεση με ό,τι αναμενόταν, οι δημοσιονομικές θέσεις επιδεινώθηκαν το 2002 για δεύτερο συνεχές έτος. Αυτό εξηγείται εν μέρει από τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών οι οποίοι ενεργοποιήθηκαν για να περιορίσουν τις επιπτώσεις από την ασθενέστερη σε σχέση με την προβλεπόμενη στους ΓΠΟΠ 2002 ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και από την υπέρβαση δαπανών ή/και φορολογικές μεταρρυθμίσεις που δεν καλύφθηκαν από αντίστοιχους πόρους σε πολλές χώρες (Γερμανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Αυστρία, Πορτογαλία και Φινλανδία) και οι οποίες οδήγησαν σε επιδείνωση της βασικής τους δημοσιονομικής κατάστασης. Ως αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής, το πραγματικό δημοσιονομικό έλλειμμα για τη ζώνη ευρώ εκτιμάται στο 2,3% του ΑΕΠ το 2002.

Όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση τη Φινλανδία, την Ισπανία, το Βέλγιο, τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο κατέγραψαν δημοσιονομικά αποτελέσματα σαφώς κατώτερα εκείνων που προέβλεπαν στα εθνικά τους προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης που υπέβαλαν στα τέλη του 2001, ημερομηνία κατά την οποία το δημοσιονομικό έλλειμμα της ζώνης ευρώ προβλεπόταν να ανέλθει στο 1,1% του ΑΕΠ για το 2002 (βλ. πίνακα 1). Η Πορτογαλία και η Γερμανία δεν κατόρθωσαν να τηρήσουν την τιμή αναφοράς του 3% το 2001 και το 2002 αντίστοιχα και επομένως η Επιτροπή ενεργοποίησε τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Παρά την αισθητή του μείωση, το πορτογαλικό δημοσιονομικό έλλειμμα ενδέχεται να παραμείνει ανώτερο από το όριο του 3% και κατά το 2002. Ορισμένες άλλες χώρες δεν σημείωσαν σημαντική πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη (Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα) ή τη διατήρηση (Ιρλανδία και Αυστρία) δημοσιονομικών θέσεων σχεδόν ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών.

Με δεδομένη αφενός τη συνέχιση και τη σοβαρότητα της επιβράδυνσης κατά το 2001 και το 2002 και αφετέρου τις δημοσιονομικές αποκλίσεις οι οποίες, σε πολλά κράτη μέλη, οδήγησαν σε ελλείμματα υψηλότερα από τις αντίστοιχες προβλέψεις των ΓΠΟΠ, έγινε σαφές ότι η επίτευξη των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων το 2004 το αργότερο (όπως συμφωνήθηκε στο πλαίσιο των ΓΠΟΠ πριν από λίγους μόνο μήνες) θα είναι ιδιαίτερα δυσχερές να διασφαλιστεί χωρίς να υπονομευθεί η ανάκαμψη. Η Επιτροπή και οι αρμόδιοι υπουργοί αποφάσισαν τον Οκτώβριο του 2002 ότι τα κράτη μέλη που δεν είχαν ακόμη επιτύχει τον στόχο για σχεδόν ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό προϋπολογισμό όφειλαν να βελτιώσουν τη βασική δημοσιονομική τους θέση κατά τουλάχιστον 0,5% του ΑΕΠ ετησίως στη διάρκεια των προσεχών ετών.

Προϋπολογισμοί για το 2003

Κατά την έγκριση των προϋπολογισμών τους για το 2003, τα κράτη μέλη έλαβαν υπόψη τις δεσμεύσεις τους για αποφυγή υπερβολικών ελλειμμάτων και για επίτευξη και διατήρηση του μεσοπρόθεσμου στόχου του Συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης. Έτσι, τα ονομαστικά και βασικά δημοσιονομικά υπόλοιπα στη ζώνη ευρώ αναμένεται να βελτιωθούν το 2003, αν και η βελτίωση αυτή προβλέπεται να είναι μόνον οριακή. Ωστόσο, στις οικονομικές προβλέψεις του φθινοπώρου 2002 της Επιτροπής αναφέρεται ότι, μεταξύ των κρατών μελών με υψηλά

δημοσιονομικά ελλείμματα, η προσαρμογή των βασικών δημοσιονομικών υπολοίπων ενδέχεται να παραμείνει κατώτερη του 0,5% στην Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Αυστρία. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη να επιταχυνθεί η εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών στις χώρες αυτές ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητά τους. Η Επιτροπή σύστησε στο Συμβούλιο να απευθύνει έγκαιρη προειδοποίηση προς τη Γαλλία, η οποία το 2002 απέκλινε σημαντικά από τους δημοσιονομικούς της στόχους και αναμένεται να καταγράψει ονομαστικό έλλειμμα 2,9% του ΑΕΠ το 2003 σύμφωνα με τις προβλέψεις του φθινοπώρου 2002 της Επιτροπής, δηλαδή ποσοστό επικίνδυνα παραπλήσιο προς την τιμή αναφοράς του 3%.

Πίνακας 1 : Δημοσιονομικό υπόλοιπο γενικής κυβέρνησης και αύξηση ΑΕΠ το 2002

	Πρόγραμμα σταθερότητας / σύγκλισης (*)		Εκτιμώμενο αποτέλεσμα (**)		Διαφορά	
	Αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονο- μικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)	Αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονο- μικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)	Αύξηση ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιονο- μικό υπόλοιπο (% ΑΕΠ)
B	1,3	0,0	0,7	-0,1	-0,6	-0,1
D	0,8	-2,5	0,4	-3,8	-0,4	-1,3
EL	3,8	0,8	3,5	-1,3	-0,3	-2,1
E	2,4	0,0	1,9	0,0	-0,5	0,0
F	1,5	-1,8	1,0	-2,7	-0,5	-0,9
IRL	3,9	0,7	3,3	-1,2	-0,6	-1,9
I	2,3	-0,5	0,4	-2,4	-1,9	-1,9
L	5,3	2,8	0,1	0,5	-5,2	-2,3
NL	1,3	0,4	0,2	-0,8	-1,1	-1,2
A	1,3	0,0	0,7	-1,8	-0,6	-1,8
P	1,8	-1,8	0,7	-3,4	-1,1	-1,6
FIN	1,6	2,6	1,4	3,6	-0,2	1,0
Ζώνη ευρώ	1,8	-1,1	0,8	-2,3	-1,0	-1,2
DK	1,7	1,9	1,7	2,0	0,0	0,1
S	2,4	2,1	1,6	1,4	-0,8	-0,7
UK	2,3	-1,1	1,6	-1,1	-0,7	0,0
EU-15	1,8	-1,0	0,9	-1,9	-0,9	-0,9

(*) Προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης: επικαιροποιήσεις φθινοπώρου 2001.

(**) Ευρωπαϊκή Επιτροπή: οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2002.

Σημείωση : οι διαφορές στα δημοσιονομικά υπόλοιπα σε σχέση με τις αρχικές αντίστοιχες προβλέψεις μπορούν να προκύψουν και από άλλους παράγοντες πλην της επίπτωσης από τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ (η οποία εξαρτάται από τις ελαστικότητες του προϋπολογισμού σε σχέση με τις αποκλίσεις παραγωγής) ή από τα διακριτικά μέτρα. Μεταξύ των παραγόντων αυτών συγκαταλέγονται οι διαφορές στα αρχικά δημοσιονομικά υπόλοιπα και στις υποθέσεις για τη δυναμική αύξηση του ΑΕΠ καθώς και οι υπερβολικά αισιόδοξες υποθέσεις, σε σχέση με τις αντίστοιχες υποθέσεις αύξησης του ΑΕΠ, που γίνονται στα προγράμματα αναφορικά με το δημοσιονομικό υπόλοιπο.

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.1.3 Μισθολογικές εξελίξεις

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν : (i) η αύξηση των ονομαστικών μισθών να είναι συνεπής με τη σταθερότητα των τιμών, (ii) η αύξηση των πραγματικών μισθών δεν πρέπει να υπερβαίνει την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, και (iii) το θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας και τα συστήματα συλλογικών συμβάσεων πρέπει να συναρτούν την αύξηση των μισθών με την εξέλιξη της παραγωγικότητας και με τις διαφορές επαγγελματικών προσόντων.

Συνολικές μισθολογικές εξελίξεις

Η αύξηση των ονομαστικών μισθών κατά 3% περίπου το 2002 είναι συνολικά συμβιβάσιμη με τον στόχο της μεσοπρόθεσμης σταθερότητας των τιμών. Ωστόσο, όπως και το 2001, θεωρείται ότι η αύξηση αυτή, συνδυασμένη με την συγκυριακή επιβράδυνση της φαινομένης παραγωγικότητας της εργασίας, συνέβαλε σε περαιτέρω άνοδο του ονομαστικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Παρότι ελαφρώς κατώτερη από την αντίστοιχη του 2001, η μάλλον μεγάλη αύξηση κατά 2,5% περίπου που σημειώθηκε το 2002 συνέβαλε στη διατήρηση υψηλού δομικού πληθωρισμού.

Η σχετικά σταθερή αύξηση των ονομαστικών μισθών, η οποία εν μέρει οφείλεται σε προγενέστερες πολυετείς συμφωνίες για τους μισθούς, επέτρεψε την μάλλον σταθερή άνοδο των πραγματικών μισθών και στήριξε την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών. Η αύξηση των πραγματικών μισθών συνέχισε πάντως να είναι ανώτερη από την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας· αυτό οφείλεται στην καθυστερημένη αντίδραση των μισθολογικών αυξήσεων στη μείωση της παραγωγικότητας. Η επακόλουθη αύξηση του πραγματικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιβάρυνε την αποδοτικότητα.

Σε εθνικό επίπεδο, η αύξηση των ονομαστικών μισθών ήταν συγκριτικά σημαντική στην Ελλάδα, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία, δηλαδή στις χώρες όπου οι αγορές εργασίας παρουσιάζουν στενότητες ή/και ο πληθωρισμός είναι υψηλός. Το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε ιδίως στην Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και τη Φινλανδία.

Διαφοροποίηση των μισθών

Το 2002 δεν αναλήφθηκε καμία σημαντική πρωτοβουλία για την προώθηση θεσμικών πλαισίων της αγοράς εργασίας και συστημάτων συλλογικών συμβάσεων που να συναρτούν σε μεγαλύτερο βαθμό την αύξηση των μισθών με την εξέλιξη της παραγωγικότητας.

**Πίνακας 2: Μισθολογικές εξελίξεις το 2002
(Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή)**

	Ονομαστική αμοιβή ανά εργαζόμενο	Πραγματικοί μισθοί ¹	Παραγωγι- κότητα της εργασίας	NULC ²	RULC ³
B	3,6	1,5	0,8	2,8	0,8
D	2,0	0,6	0,9	1,1	-0,3
EL	6,5	3,1	3,1	3,2	0,0
E	4,2	0,3	0,5	3,6	-0,2
F	2,7	1,0	0,3	2,4	0,6
IRL	7,9	2,2	2,0	5,8	0,3
I	2,9	0,5	-0,6	3,5	1,0
L	3,5	2,6	-2,6	6,3	5,4
NL	5,1	1,3	-0,1	5,2	1,3
A	2,3	0,9	0,6	1,6	0,2
P	4,8	-0,1	0,0	4,8	-0,2
FIN	3,3	2,2	1,2	2,1	1,0
Ζώνη ευρώ	2,9	0,7	0,4	2,5	0,3
DK	3,9	2,2	1,6	2,3	0,6
S	4,1	1,7	1,5	2,5	0,1
UK	3,5	0,7	0,9	2,6	-0,2
EU-15	3,1	0,8	0,6	2,5	0,2

¹ Ονομαστική αμοιβή προσαρμοσμένη με τον αποπληθωριστή ΔΕΠ.

² Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

³ Πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής, οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2002

2.2 Βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας των δημοσίων οικονομικών

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη: (i) να καταστήσουν τα συστήματα εισφορών και παροχών πιο ευνοϊκά για την απασχόληση· (ii) να βελτιώσουν την ποιότητα των δημοσίων δαπανών· (iii) να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών· (iv) να βελτιώσουν τη μακροχρόνια διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών· (v) να μεταρρυθμίσουν τις πολιτικές τους στον τομέα των συνταξιοδοτικών καθεστώτων προκειμένου να διασφαλίσουν την επάρκεια του επιπέδου των συντάξεων και τη χρηματοδοτική διατηρησιμότητα των συστημάτων συνταξιοδότησης και να ανταποκριθούν στην εξέλιξη των κοινωνικών αναγκών· και (vi) να βελτιώσουν τον συντονισμό στο φορολογικό τομέα και να εφαρμόσουν τη συμφωνία του Συμβουλίου του Νοεμβρίου 2000 για το φορολογικό πακέτο.

Συστήματα εισφορών και παροχών

Η επιτευχθείσα πρόοδος στον τομέα αυτό καθιστά τα συστήματα εισφορών και παροχών πιο ευνοϊκά για την απασχόληση (βλ. τμήμα 2.3).

Ποιότητα και αναπροσανατολισμός των δημοσίων δαπανών

Η αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών μπορεί να βελτιωθεί μέσω της μείωσης των δαπανών για τόκους και του αναπροσανατολισμού των πρωτογενών δαπανών· με τον τρόπο αυτό μπορούν, μεταξύ άλλων, να αυξηθούν οι επενδύσεις στους τομείς-κλειδιά (όπως η E&A και το ανθρώπινο κεφάλαιο) ώστε να ενισχυθεί μελλοντικά η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη. Το 2002 οι πληρωμές για τόκους συνέχισαν να υποχωρούν στα περισσότερα κράτη μέλη αλλά όχι με την ίδια ταχύτητα όπως κατά τα πρώτα έτη της ΟΝΕ. Σε ορισμένες χώρες (Γερμανία, Γαλλία) αναμένεται ότι οι πληρωμές αυτές θα παραμείνουν στο ίδιο επίπεδο με εκείνο του προηγούμενου έτους ενώ στην Αυστρία θα είναι ελαφρώς υψηλότερες.

Σε αντίθεση με τις ιδιωτικές επενδύσεις που σημείωσαν έντονες διακυμάνσεις, οι δημόσιες επενδύσεις στην ΕΕ παρέμειναν ιδιαίτερα σταθερές κατά τα τελευταία έτη (βλ. πίνακα 3). Φαίνεται ωστόσο ότι οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν σημαντικά σε πολλές χώρες που δεν έχουν εξυγιάνει τις δημοσιονομικές τους θέσεις όπως η Πορτογαλία, η Ελλάδα και η Γερμανία και αυτό παρά τις κοινοτικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στις χώρες αυτές από τα διαρθρωτικά ταμεία ή/και το ταμείο συνοχής. Αντίθετα, οι δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ συνέχισαν να αυξάνονται στις χώρες που έχουν εξυγιάνει τα δημόσια οικονομικά τους.

Πίνακας 3 : Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στην ΕΕ, ποσοστό του ΑΕΠ

	Μέσος όρος 91-95	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Συνολικές επενδύσεις	20,5	19,6	19,4	19,9	20,2	20,6	20,1	19,4
Δημόσιες επενδύσεις	2,9	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3
Ιδιωτικές επενδύσεις	17,6	17,1	17,2	17,6	17,9	18,3	17,8	17,2

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής, οικονομικές προβλέψεις φθινοπώρου 2002 .

Η σύνθεση των δημοσίων δαπανών δεν μεταβλήθηκε καθόλου το 2002. Οι κοινωνικές μεταβιβαστικές πληρωμές εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο (34,5% της συνολικής δαπάνης στην ΕΕ, βλ. πίνακα 4) και οι δαπάνες αυτές παρέμειναν αμετάβλητες σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η κατάσταση αυτή εξηγείται εν μέρει από τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών, καθότι οι συνδεδεμένες με την ανεργία μεταβιβαστικές πληρωμές προφανώς αυξήθηκαν κάπως λόγω της τρέχουσας αρνητικής οικονομικής συγκυρίας. Σε ορισμένες όμως χώρες η κατάσταση αυτή μπορεί να αντικατοπτρίζει τις σχετικά υψηλές διαρθρωτικές δημόσιες δαπάνες στον τομέα των συντάξεων, γεγονός που έχει εν μέρει ενδεχομένως ως αποτέλεσμα να παραγκωνίζονται άλλες κοινωνικές μεταβιβαστικές πληρωμές ή/και δημόσιες επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο. Στην ΕΕ ως σύνολο, οι δημόσιες επενδύσεις (ως ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών) υποχώρησαν οριακά από 4,9% το 2001 στο 4,8% το 2002 για πρώτη φορά μετά από πολλά έτη. Το μερίδιο των πληρωμών για τόκους μειώθηκε οριακά από 7,6% το 2001 σε 7,4% το 2002.

Είναι δύσκολο να γίνει εμπειρισταωμένη ανάλυση για την ποιότητα των δημοσίων δαπανών χωρίς να υπάρχουν επικαιροποιημένα και πλήρη στοιχεία. Τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων και συγκεκριμένα πρέπει να ταξινομούν λεπτομερώς τα καταβαλλόμενα ποσά στο πλαίσιο της δημόσιας κατανάλωσης.

**Πίνακας 4 - Η σύνθεση των δημοσίων δαπανών το 2002
(ως ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών)**

	Κοινωνικές μεταβιβα- στικές πληρωμές πλην εκείνων σε είδος	Αγορά αγαθών και υπηρεσιών*	Μισθοί	Επιχορηγή- σεις	Τόκοι	Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	Άλλες δαπάνες	Σύνολο
B	31,6	21,3	23,7	3,2	12,4	3,2	4,5	100,0
DK	31,5	16,1	31,5	3,7	6,7	3,3	7,1	100,0
D	39,7	22,8	16,3	3,1	6,8	3,3	8,0	100,0
EL	33,5	7,8	24,7	0,4	11,7	7,8	14,0	100,0
E	31,4	17,8	25,6	2,8	7,5	8,5	6,3	100,0
F	33,9	18,6	25,7	2,4	6,0	6,3	7,1	100,0
IRL	26,4	18,2	25,6	2,3	4,5	12,8	10,2	100,0
I	35,3	16,3	22,3	2,3	12,2	4,1	7,4	100,0
L	37,0	22,3	20,7	4,1	0,7	11,0	4,1	100,0
NL	24,9	28,7	22,1	3,2	7,0	7,2	6,8	100,0
A	36,2	16,7	19,3	5,3	7,2	2,3	13,1	100,0
P	27,3	12,4	32,4	3,9	6,4	8,2	9,4	100,0
FIN	33,9	15,7	27,0	3,0	5,2	5,2	10,1	100,0
S	31,9	18,6	28,6	2,4	5,2	4,7	8,5	100,0
UK	33,7	30,2	18,8	1,5	5,4	3,2	7,3	100,0
Ζώνη ευρώ EU-15	35,0	19,8	21,8	2,9	7,8	5,1	7,6	100,0
EU-15	34,5	21,2	21,8	2,5	7,4	4,8	7,8	100,0

* Καταναλωτικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης μετά την αφαίρεση των μισθών των υπαλλήλων.
Πηγή: βλέπε πίνακα 3.

Αποτελεσματικότητα και έλεγχος των δημοσίων δαπανών

Τα κράτη μέλη συνέχισαν να εφαρμόζουν δημοσιονομικούς κανόνες και διαδικασίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και του ελέγχου των δαπανών. Οι κανόνες αυτοί ποικίλουν μεταξύ τους και περιλαμβάνουν πολυετείς προϋπολογισμούς, κανόνες που περιορίζουν κατά τρόπο σαφή το ετήσιο ποσοστό αύξησης των δαπανών καθώς και συμφωνίες μεταξύ διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης. Ωστόσο, οι παρατηρηθείσες αποκλίσεις από τους δημοσιονομικούς στόχους δείχνουν ότι οι κανόνες αυτοί δεν τηρούνται πλήρως. Οι μηχανισμοί ελέγχου των δημοσίων δαπανών σε υπο-εθνικό επίπεδο εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα σε πολλά κράτη μέλη. Η Γερμανία εισήγαγε εφέτος ένα εθνικό σύμφωνο σταθερότητας που επιτρέπει σε διακυβερνητικό Συμβούλιο (μεταξύ διαφόρων κυβερνητικών επιπέδων) να διατυπώνει συστάσεις για τον τρόπο επίτευξης δημοσιονομικής πειθαρχίας. Στην Πορτογαλία, ο νόμος για τη δημοσιονομική ισορροπία (εφαρμόζεται από το 2003) καθορίζει πιο αυστηρά όρια (παρότι προσωρινά) που πρέπει να τηρήσουν όλα τα επίπεδα της διοίκησης όσον αφορά τις καθαρές ανάγκες χρηματοδότησης, ενώ σε περίπτωση μη τήρησης των δανειοληπτικών ορίων υπάρχει δυνατότητα να επιβληθούν μέσω του προϋπολογισμού αυτόματες μειώσεις των κρατικών πόρων ανάλογες προς την εκάστοτε διαπιστωθείσα απόκλιση. Στην Ισπανία, νέοι κανόνες θα αρχίσουν να εφαρμόζονται από το 2003. Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, η λογαριασμοί πρέπει να είναι τουλάχιστον ισοσκελισμένοι σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης ενώ ανεκτά είναι μόνο τα προσωρινά και εξαιρετικού χαρακτήρα ελλείμματα. Η Ιταλία ενίσχυσε τον έλεγχο στη δυναμική των δαπανών διαφόρων οργάνων της κεντρικής διοίκησης.

Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος των δημοσίων δαπανών στους επιδιωκόμενους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Η αποτελεσματικότητα των δαπανών εξαρτάται από τη σχέση μεταξύ εισροών (κυρίως, αλλά όχι μόνο, χρηματικών μέσων) και των εκροών. Για να γίνει ορθή εκτίμηση πρέπει να υπάρχουν πιο αξιόπιστα πληροφοριακά στοιχεία, ιδίως όσον αφορά τη μέτρηση των εισροών (πολιτικές και δαπάνες) και των εκροών (επιτευχθέντες στόχοι) καθώς και μια λεπτομερής μικροοικονομική εκτίμηση των ειδικών πολιτικών.

Μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα και μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού τομέα

Όλα τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα και ιδίως να μεταρρυθμίσουν τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα προκειμένου να διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών τους. Το 2002 ορισμένα κράτη μέλη εισήγαγαν μεταρρυθμίσεις οι οποίες αναμένεται να αμβλύνουν τις επιπτώσεις στις δημόσιες δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού (Πορτογαλία) ή να ενισχύσουν το σκέλος των εισφορών (Φινλανδία). Άλλες χώρες συνέχισαν να επιταχύνουν τις μεταρρυθμίσεις που άρχισαν τα προηγούμενα έτη, όπως εκείνες που αποσκοπούν στη βελτίωση των κινήτρων για παράταση της ενεργού ζωής, στη μείωση των μελλοντικών ποσοστών αντικατάστασης στα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα και στην προώθηση των ιδιωτικών συνταξιοδοτικών συστημάτων μέσω φορολογικών πλεονεκτημάτων και ενισχύσεων.

Οι μεταρρυθμίσεις όμως αυτές είναι αδύνατο να διασφαλίσουν από μόνες τους τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών σε όλα τα κράτη μέλη. Στα περισσότερα κράτη απομένει ακόμη να γίνουν πολλά για να διασφαλιστεί η διατηρησιμότητα αυτή (αυτό αφορά κυρίως το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία και την Πορτογαλία). Ζωτικής επίσης σημασίας είναι η αύξηση των επιπέδων απασχόλησης και η ύπαρξη υγιούς δημοσιονομικής κατάστασης ώστε να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού. Πολλά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη επιτύχει σχεδόν ισοσκελισμένες δημοσιονομικές θέσεις και κάθε πρόσθετη καθυστέρηση στην υλοποίηση του στόχου που θέτει το Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης θα έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Πολλά κράτη μέλη με υψηλό δημόσιο χρέος, όπως η Ιταλία και η Ελλάδα, πρέπει να καταβάλλουν αποφασιστικότερες προσπάθειες μείωσης του χρέους. Στην Ιταλία, ο ήδη αργός ρυθμός μείωσης του χρέους ανακόπηκε εντελώς και ο σχετικός δείκτης αναμένεται να διαμορφωθεί στο 110% περίπου του ΑΕΠ. Το ελληνικό δημόσιο χρέος θα ανέλθει στο 106% περίπου του ΑΕΠ, δηλαδή σε επίπεδο παρεμφερές με εκείνο του 1998. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι το χρέος δεν μειώνεται με ικανοποιητικό ρυθμό ώστε να έχει υποχωρήσει σε επίπεδο κατώτερο της τιμής αναφοράς του 60% του ΑΕΠ πριν αρχίσουν να γίνονται αισθητές οι επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού (δηλαδή σε 15-20 έτη).

Φορολογικό πακέτο

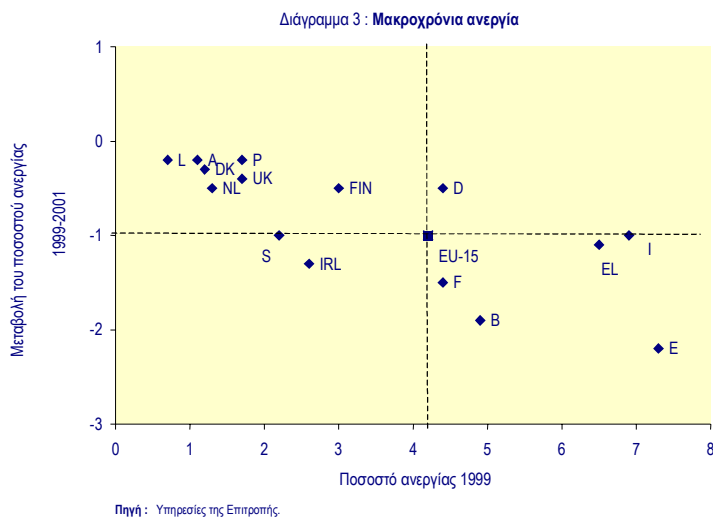
Η φορολογία παραμένει ένας παράγοντας κατακερματισμού στην εσωτερική αγορά. Η ανάγκη συμβατότητας με 15 διαφορετικά φορολογικά συστήματα προκαλεί κάποιο κόστος και επιδρά ανασταλτικά στην ανάπτυξη και στην απασχόληση. Είναι επομένως λυπηρό ότι μετά τη συμφωνία του Νοεμβρίου 2000 για το φορολογικό πακέτο, το Συμβούλιο δεν κατόρθωσε να καταλήξει σε πλήρη συμφωνία για το θέμα αυτό μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2002. Η ομάδα για τον κώδικα δεοντολογίας συνέχισε τις εργασίες της με σκοπό την εξάλειψη των επιζήμιων φορολογικών καθεστώτων που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις και προσεχώς θα πραγματοποιήσει μια πρώτη αποτίμηση των προταθέντων για τον σκοπό αυτό μέτρων. Μετά την πολιτική συμφωνία του Δεκεμβρίου 2002 για το κείμενο της οδηγίας σχετικά με τη φορολογία της αποταμίευσης στην Κοινότητα, επιτεύχθηκε συμφωνία για το τυποποιημένο έντυπο που πρέπει να χρησιμοποιείται για τους σκοπούς της ανταλλαγής πληροφοριών.

2.3 Ενίσχυση του δυναμισμού των αγορών εργασίας

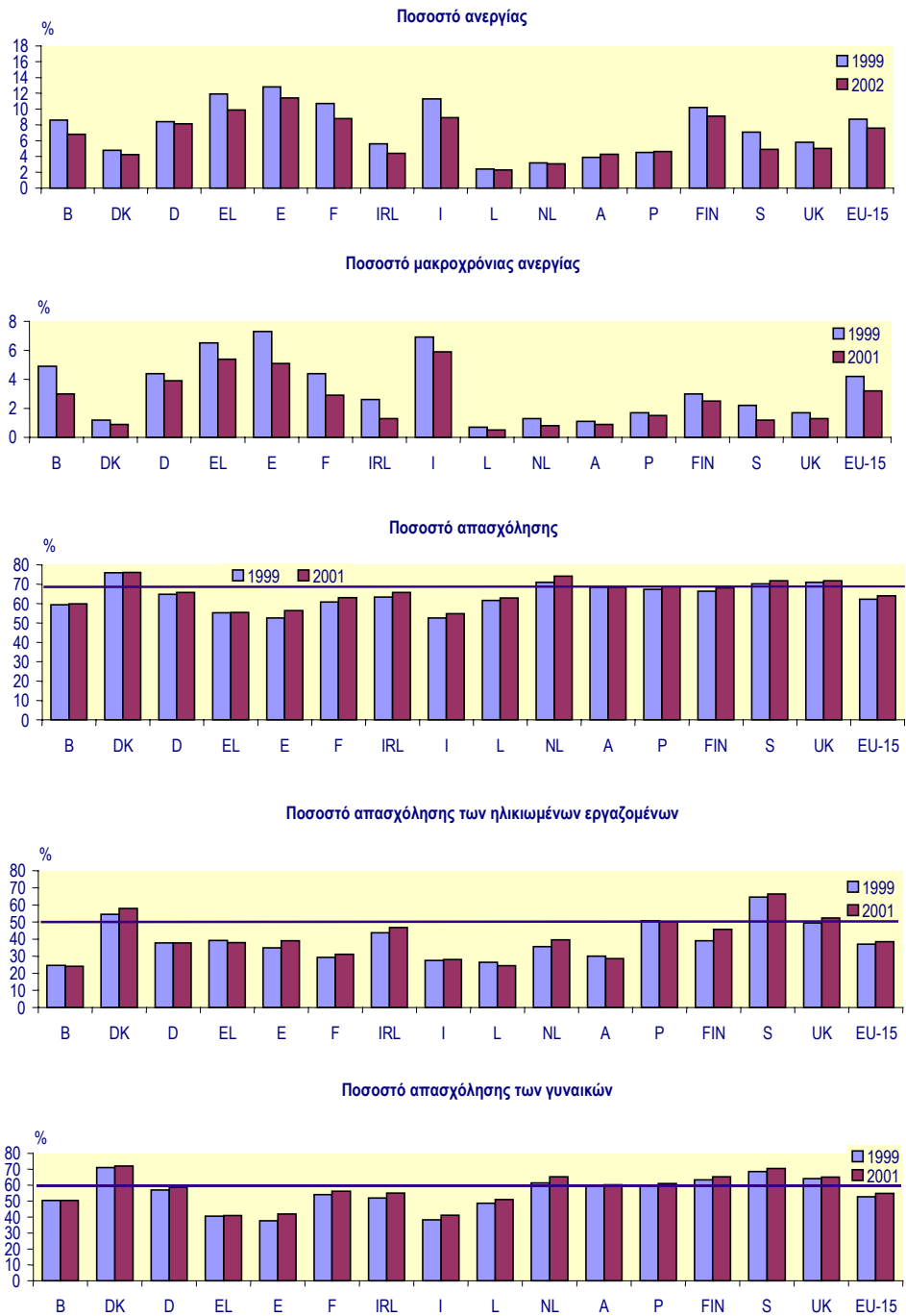
Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη : (i) να προσαρμόσουν τα συστήματα εισφορών και παροχών με τρόπο που καθιστά πιο συμφέρουσα την εργασία· (ii) να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας· (iii) να καταργήσουν τα εμπόδια στη γεωγραφική κινητικότητα· (iv) να διασφαλίσουν την απασχολησιμότητα και να διευκολύνουν την επαγγελματική κινητικότητα· (v) να προωθήσουν μια πιο ευέλικτη οργάνωση της εργασίας και να προσαρμόσουν τις ρυθμίσεις για τις συμβάσεις εργασίας· και (vi) να καταργήσουν τα εμπόδια στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η αγορά εργασίας εμφάνισε ορισμένα σημεία αντίστασης στη τρέχουσα επιβράδυνση. Η απασχόληση συνέχισε να αυξάνει σε ολόκληρη την ΕΕ το 2002, παρότι με ρυθμό πολύ βραδύτερο από εκείνο των τελευταίων πέντε ετών. Αν και ο αντίκτυπος της επιβράδυνσης είναι αισθητός σε όλα τα κράτη μέλη, οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων χωρών· συγκεκριμένα, παρατηρείται αύξηση της απασχόλησης από 2,8% στο Λουξεμβούργο έως 1,3% στην Ισπανία και την Ιρλανδία και μείωση της απασχόλησης κατά 0,5% στη Γερμανία. Μέχρι τώρα ο δείκτης της ανεργίας στην ΕΕ αυξήθηκε με συγκρατημένο ρυθμό, εξέλιξη που απεικονίζει τον συνήθη ετεροχρονισμό σε σχέση με την αύξηση του ΑΕΠ. Και στο ζήτημα αυτό οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι σημαντικές. Στα μισά σχεδόν κράτη μέλη ο μέσος δείκτης ανεργίας το 2002 ήταν ίσος ή κατώτερος του αντίστοιχου δείκτη για το 2001. Η μείωση των ποσοστών μακροχρόνιας ανεργίας που σημειώνεται από το 1999 (βλ. διάγραμμα 3) εξακολουθεί να αντικατοπτρίζει τις διαρθρωτικές βελτιώσεις που έγιναν στην αγορά εργασίας. Το 2001 (τα στοιχεία για το 2002 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα), το συνολικό ποσοστό απασχόλησης ήταν 64%, δηλαδή κατά 1,7% υψηλότερο σε σχέση με το 1999, πριν τεθεί σε ισχύ η στρατηγική της Λισσαβόνας· την περίοδο 1999-2001 ο δείκτης αυτός αυξήθηκε σε όλα τα κράτη μέλη πλην ενός (βλ. διαγράμματα 4-5). Την ίδια περίοδο, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκε κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες για να φτάσει στο 54,9% (βλ. διάγραμμα 6). Το ποσοστό απασχόλησης των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων αυξήθηκε κατά 1,5 εκατοστιαία μονάδα σε 38,6% (βλ. διάγραμμα 7). Ωστόσο, όλα σχεδόν τα κράτη μέλη στα οποία το ποσοστό αυτό υποχώρησε το 2001 εμφάνιζαν ήδη ποσοστά απασχόλησης κατώτερα του μέσου όρου της ΕΕ, γεγονός το οποίο δείχνει ότι η υλοποίηση του στόχου της Στοκχόλμης για ποσοστό 50% μέχρι το 2010 απαιτεί την επίλυση ορισμένων διαρθρωτικών προβλημάτων.

Γενικά, τα κράτη μέλη σημείωσαν ορισμένη πρόοδο όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας το 2002· φαίνεται όμως ότι ο ρυθμός αυτός δεν επιταχύνθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στην παρούσα πάντως φάση οικονομικής επιβράδυνσης επιβάλλεται να συνεχιστούν αποφασιστικά οι μεταρρυθμίσεις αυτές, κυρίως γιατί εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση η υλοποίηση των ενδιάμεσων στόχων σχετικά με τα ποσοστά απασχόλησης σε επίπεδο ΕΕ (67% για τη συνολική απασχόληση και 57% για την απασχόληση των γυναικών μέχρι το 2005) .

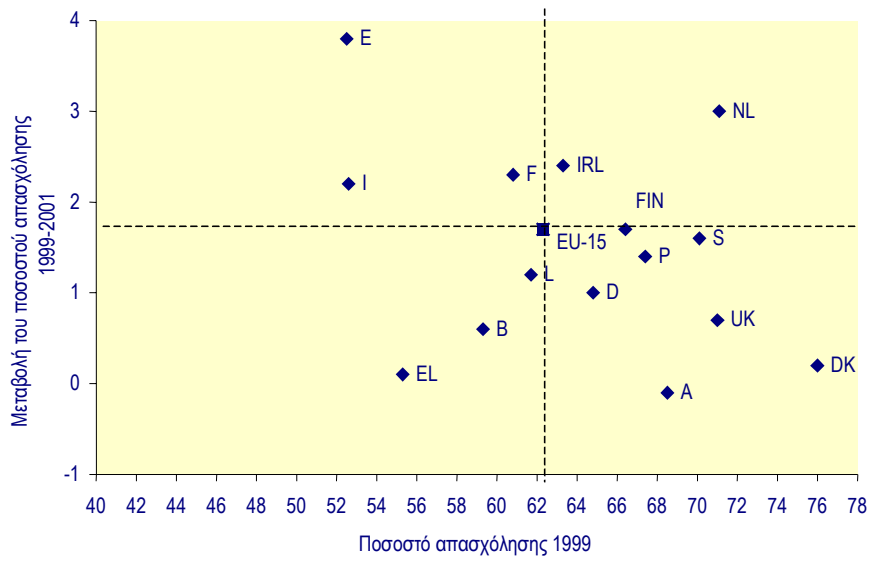

Διάγραμμα 4 : Κατάσταση της αγοράς εργασίας στην ΕΕ

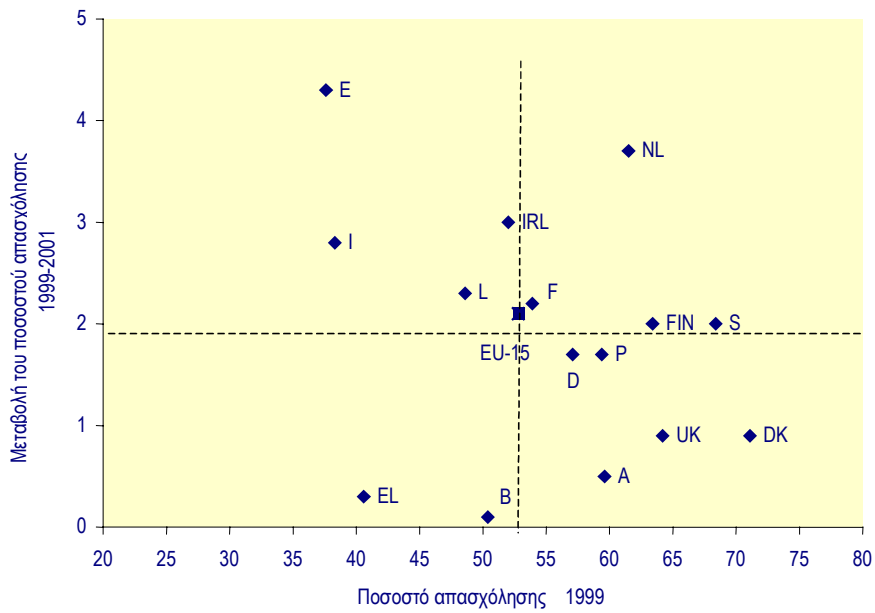
Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής. Σημείωση: Τα στοιχεία για τα ποσοστά απασχόλησης, που χρησιμοποιούνται σε αυτό και στα επόμενα διαγράμματα βασίζονται στον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά τα ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης, τα οποία "διορθώνουν" τα στοιχεία για την μερική απασχόληση και παρέχουν πιο συγκρίσιμη εικόνα.

Διάγραμμα 5: Ποσοστό συνολικής απασχόλησης

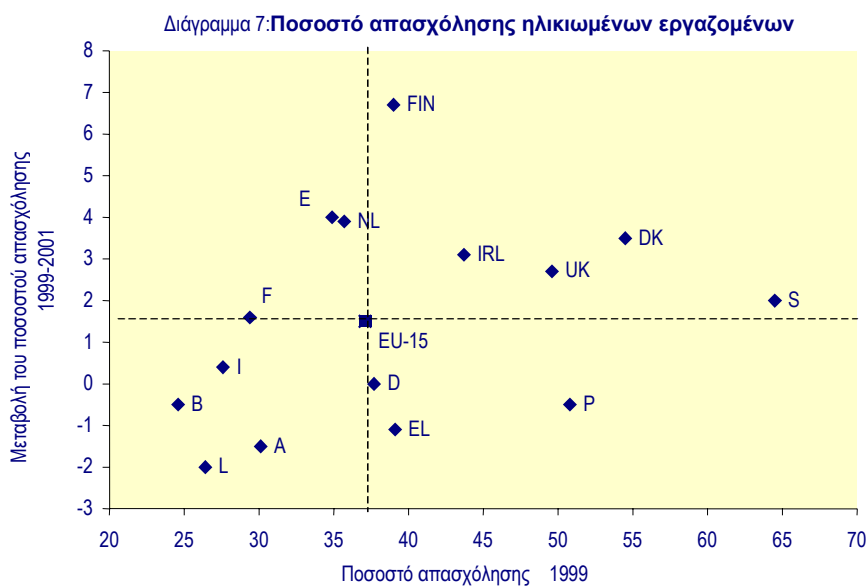

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 6 : Ποσοστό απασχόλησης των γυναικών

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Συστήματα εισφορών και παροχών

Η βελτίωση των κινήτρων για ανεύρεση θέσης απασχόλησης ή την παραμονή σε αυτή εξακολουθεί να αποτελεί μια σοβαρή πρόκληση για τα περισσότερα κράτη μέλη, κυρίως λόγω του χαμηλού ποσοστού απασχόλησης των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων και της γήρανσης του πληθυσμού. Παρότι το 2002 επιτεύχθηκε ορισμένη πρόοδος, τα ληφθέντα μέτρα ήταν γενικά αποσπασματικά και δεν έγινε καμία συνολική μεταρρύθμιση των συστημάτων εισφορών και παροχών ώστε να καταστεί η εργασία ελκυστικότερη από οικονομική άποψη. Τα περισσότερα κράτη μέλη συνεχίζουν να ευνοούν τη λήψη μέτρων στο σκέλος των εισφορών αντί να εστιάσουν την προσοχή τους στις συνδυασμένες επιπτώσεις των εισφορών και των παροχών. Εντύπωση προκαλεί το ότι δόθηκε ελάχιστη προσοχή στα συνταξιοδοτικά συστήματα και στα συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης, και αυτό παρά το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης υπογράμμισε την ανάγκη να αυξηθεί, μέχρι το 2010, η πραγματική μέση ηλικία αποχώρησης των ατόμων από την αγορά εργασίας. Η Ελλάδα καταβάλλει προσπάθειες για μια εκ βάθρων αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού της συστήματος, ενώ η Φινλανδία προχωρεί τη μεταρρύθμισή της στον τομέα αυτό· προβλέπει όμως μακρές μεταβατικές περιόδους και έτσι ο αντίκτυπος στην αγορά εργασίας της χώρας αυτής γίνεται αισθητός με αργό ρυθμό. Παρότι πολλά κράτη μέλη (Γαλλία, Δανία, Ιταλία) μείωσαν τη φορολογική πίεση στην εργασία, άλλες χώρες συνέχισαν την εφαρμογή φορολογικών μεταρρυθμίσεων που είχαν συμφωνηθεί προγενέστερα. Το Βέλγιο έθεσε σε εφαρμογή μέτρα που αποβλέπουν στον εξορθολογισμό των διαφόρων φορολογικών κινήτρων για την πρόσληψη ειδικών ομάδων εργαζομένων. Η Ιταλία αποφάσισε να επιτρέψει την ίδρυση ιδιωτικών γραφείων εύρεσης εργασίας ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο προχώρησε σε συγχώνευση της υπηρεσίας απασχόλησης με την υπηρεσία διαχείρισης των παροχών για τα άτομα που βρίσκονται σε ενεργό ηλικία. Παρεμφερείς μεταρρυθμίσεις για την αρμόδια για την απασχόληση υπηρεσία πρότεινε και η Επιτροπή "Hartz" στη Γερμανία. Στην Ισπανία εφαρμόζονται αυστηρότερες ρυθμίσεις όσον αφορά την υποχρέωση αναζήτησης θέσης απασχόλησης και τις υποχρεώσεις για κινητικότητα που συνδέονται με τα επιδόματα ανεργίας· το ίδιο έγινε και στο Λουξεμβούργο όσον αφορά τα κριτήρια πρόσβασης στα επιδόματα αναπηρίας.

Ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ)

Η λήψη ενεργητικών μέτρων κατάλληλα προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ατόμων και της αγοράς εργασίας μπορεί να συμβάλει σημαντικά ώστε να αποφευχθεί η μετατροπή της συγκυριακής ανεργίας σε μακροχρόνια ανεργία. Οι δαπάνες για τις ΕΠΑΕ ανέρχονταν κατά μέσο όρο στο 1% περίπου του ΑΕΠ των κρατών μελών το 2000, όμως, με ελάχιστες εξαιρέσεις, η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των μέτρων αυτών δεν παρακολουθούνται σε τακτική βάση. Και στο ζήτημα αυτό, τις σημαντικότερες προόδους στον τομέα αυτό κατέγραψαν οι χώρες που ήδη διέθεταν ισχυρή παράδοση όσον αφορά την παρακολούθηση αυτών των δαπανών, όπως η Σουηδία, η Δανία και η Φινλανδία. Ένας μικρός αριθμός άλλων χωρών έλαβαν περιορισμένης εμβέλειας μέτρα στον τομέα αυτό (Γερμανία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο).

Γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα και επαγγελματικά προσόντα

Πολλά κράτη μέλη αντιμετωπίζουν σημαντικές περιφερειακές αποκλίσεις όσον αφορά τις επιδόσεις τους στην αγορά εργασίας. Λίγα νέα μέτρα λήφθηκαν για να ενθαρρύνουν τη γεωγραφική κινητικότητα των εργαζομένων. Η Ισπανία καταβάλλει προσπάθεια εντοπισμού και εξάλειψης των αντικινήτρων τα οποία οφείλονται σε ανακολουθίες που παρουσιάζει το σύστημα παροχών. Δεν δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή σε άλλα εμπόδια που τίθενται στην κινητικότητα, όπως οι ακαμψίες στις αγορές στέγης.

Η αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης επαγγελματικών προσόντων στην αγορά εργασίας εξακολουθεί να επιδρά ανασταλτικά στην απασχόληση. Τα κράτη μέλη συνέχισαν γενικά να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα στενότητας προσαρμόζοντας τα συστημάτα τους επαγγελματικής κατάρτισης και εφαρμόζοντας στρατηγικές για τη δια βίου μάθηση. Η συγκυριακή επιβράδυνση άμβλυσε επίσης σε κάποιο βαθμό τις πιέσεις στην αγορά εργασίας. Πρόοδο σημείωσαν στις μεταρρυθμίσεις τους τα δύο κράτη μέλη (Ελλάδα και Πορτογαλία) στα οποία απευθύνθηκε ειδική σύσταση για λήψη μέτρων με σκοπό τη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων και της παραγωγικότητας του εργατικού τους δυναμικού.

Ευελιξία και εκσυγχρονισμός

Σε πολλά κράτη μέλη η μερική απασχόληση και η ευελιξία του ωραρίου εργασίας και της οργάνωσης εργασίας, τα οποία συνήθως συμφωνούνται και εφαρμόζονται από τους κοινωνικούς εταίρους, συνεχίζουν να αποτελούν προτεραιότητες. Στη Γαλλία λήφθηκαν νέα μέτρα για τη διευθέτηση του ωραρίου, τα οποία αντισταθμίζουν εν μέρει τη συνολική μείωση του χρόνου εργασίας. Η Ιταλία και η Πορτογαλία προτίθενται σύντομα να εκδώσουν νομοσχέδια που αντίστοιχα καθιερώνουν νέες μορφές συμβάσεων απασχόλησης και επεκτείνουν τις δυνατότητες συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, ενώ η Ισπανία προσπαθεί να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές τις συμβάσεις ιδιαίτερα μικρής διάρκειας. Ελάχιστη ή καθόλου προσοχή δεν δόθηκε σε μεταρρυθμίσεις της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης. Η Αυστρία επέκτεινε το σύστημα αποζημιώσεων σε περίπτωση απόλυσης και το κατέστησε πιο ευνοϊκό για την κινητικότητα μειώνοντας ταυτόχρονα το επίπεδο αυτών των αποζημιώσεων.

Εμπόδια στην επαγγελματική δραστηριότητα των γυναικών

Οι δυσκολίες συνδυασμού επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής καθώς και οι δυσχέρειες επανόδου στην αγορά εργασίας μετά από μια παύση της επαγγελματικής δραστηριότητας εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Πολλά κράτη μέλη έλαβαν μέτρα που αποσκοπούν στην αύξηση των εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας, ενώ δέκα από αυτά καθόρισαν συγκεκριμένους στόχους στον εν λόγω τομέα. Λίγες

ωστόσο προσπάθειες καταβλήθηκαν όσον αφορά τις υπηρεσίες μέριμνας για άλλες κατηγορίες εξαρτημένων ατόμων. Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων των εθνικών τους συστημάτων εισφορών και παροχών, ορισμένα κράτη μέλη βελτίωσαν τα κίνητρα που παρέχονται στις γυναίκες για την ανάληψη θέσης εργασίας (Βέλγιο, Ισπανία και Ιρλανδία). Τέλος, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Αυστρία και το Ηνωμένο Βασίλειο εξισώνουν προοδευτικά τη μέση ηλικία συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών. Παρά την ολοένα και μεγαλύτερη συνειδητοποίηση αυτών των ζητημάτων, δεν υπάρχουν στοιχεία ότι τα κράτη μέλη προσπάθησαν να εξαλείψουν τους παράγοντες εκείνους που προκαλούν τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

2.4 Νέα ώθηση στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη: *(i) να ολοκληρώσουν την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (αύξηση του ποσοστού ενσωμάτωσης της νομοθεσίας, κατάργηση των τεχνικών εμποδίων στις συναλλαγές, δημιουργία αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών και περαιτέρω άνοιγμα των αγορών δημοσίων συμβάσεων)· (ii) να εξασφαλίσουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού (αποτελεσματικότητα των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών, λιγότερες και καλύτερης ποιότητας κρατικές ενισχύσεις)· και (iii) να επιταχύνουν τις μεταρρυθμίσεις στις βιομηχανίες δικτύου (ενθάρρυνση της εισόδου νέων φορέων στην αγορά, ελευθερία επιλογής φορέα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, κατασκευή νέων υποδομών και άνοιγμα του τομέα των μεταφορών στον ανταγωνισμό).*

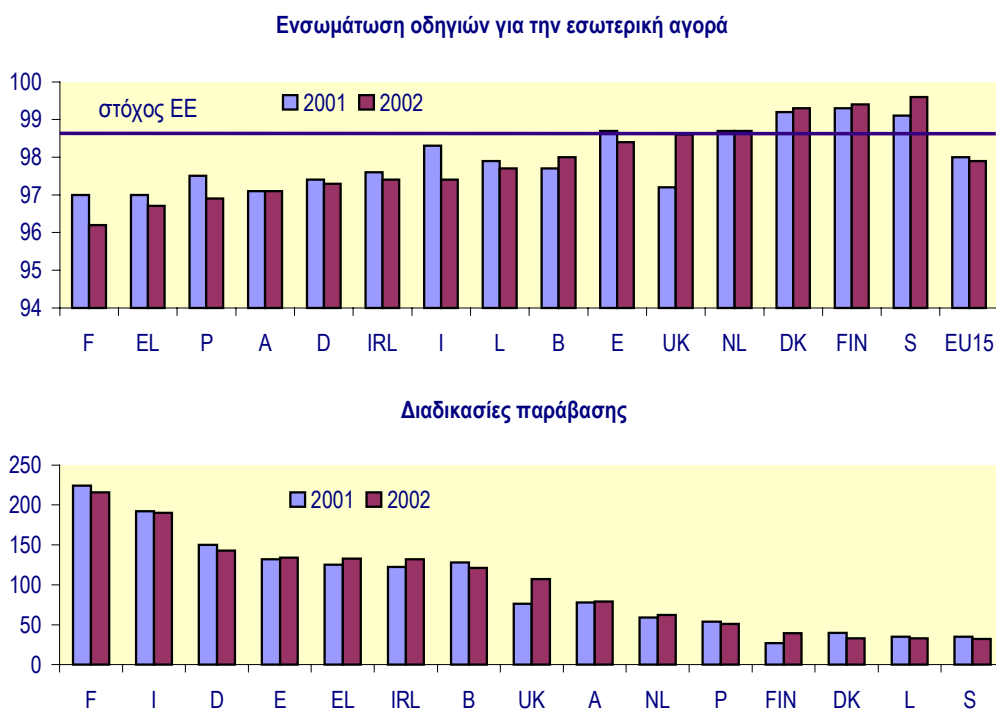
Όσον αφορά την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η πρόοδος που επιτεύχθηκε πέρυσι ήταν μάλλον απογοητευτική· συγκεκριμένα, ο δείκτης ενσωμάτωσης της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά σημείωσε ελαφρά κάμψη ενώ ιδιαίτερα βραδεία ήταν η πρόοδος όσον αφορά την εξάλειψη των εναπομενόντων εμποδίων στις συναλλαγές και στις δραστηριότητες διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών. Από την άλλη πλευρά, σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στην εναρμόνιση των πολιτικών ανταγωνισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη. Συνεχίστηκε η διαδικασία ελευθέρωσης των βιομηχανιών δικτύου αλλά το μερίδιο αγοράς που κατέχουν οι παραδοσιακοί φορείς παραμένει υψηλό. Ο ανταγωνισμός εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, αλλά σημειώθηκε πρόοδος ιδίως στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας και τα οφέλη από την ελευθέρωση στους τομείς αυτούς αρχίζουν να γίνονται αισθητά στο επίπεδο των καταναλωτών.

Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς

Για πρώτη φορά από το 1992, ο δείκτης συνολικό εμπόριο/ΑΕΠ και το μερίδιο των άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό στο ΑΕΠ σημείωσαν υποχώρηση το 2001 και η εξέλιξη αυτή μπορεί να είναι ενδεικτική μιας επιβράδυνσης στη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικονομικής ενοποίησης. Ο δείκτης απόκλισης τιμών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ υποχώρησε από το 15,3% το 2000 στο 14,8% το 2001, δηλαδή σε ένα επίπεδο συγκρίσιμο με εκείνο του τέλους της δεκαετίας 1990. Η απόκλιση τιμών εντός της ζώνης ευρώ παρέμεινε σταθερή στο 12% περίπου.

Ο δείκτης ενσωμάτωσης των οδηγιών για την εσωτερική αγορά υποχώρησε ελαφρά από 98% το Νοέμβριο 2001 σε 97,9% το Νοέμβριο 2002, εξέλιξη που δείχνει ότι τα κράτη μέλη μείωσαν τις προσπάθειές τους στον τομέα αυτό (βλ. διάγραμμα 8). Πέντε μόνο κράτη μέλη (Δανία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) επέτυχαν το στόχο του 98,5%. Όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά, διαπιστώνεται ότι ο συνολικός αριθμός των διαδικασιών παράβασης κανόνων της εσωτερικής αγοράς παραμένει υψηλός, ιδίως στη Γαλλία και την Ιταλία.

Διάγραμμα 8 : Εφαρμογή των κανόνων για την εσωτερική αγορά

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η ταχύτητα ανάπτυξης νέων προϊόντων δεν βελτιώθηκε αισθητά ενώ ίδια ήταν η εξέλιξη και όσον αφορά την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Η συνεχιζόμενη άγνοια της εν λόγω αρχής και η εντύπωση που έχει σχηματισθεί σχετικά με το κόστος που θα έχει η εφαρμογή της στην πράξη συνεχίζουν να παρεμποδίζουν την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά στα περισσότερα, αν όχι σε όλα τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσφατα εξαντλητικό κατάλογο των εμποδίων στη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές⁴. Μεταξύ των εμποδίων αυτών περιλαμβάνονται, παραδείγματος χάρι, η διάρκεια, ο περίπλοκος χαρακτήρας και η επανάληψη διοικητικών διατυπώσεων ή η ύπαρξη και χρήση διακριτικών εξουσιών εκ μέρους των τοπικών αρχών. Με βάση τον προαναφερθέντα κατάλογο, ο οποίος υπογραμμίζει τα προβλήματα που υφίστανται σε όλα τα κράτη μέλη, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει μέτρα με σκοπό την άρση των επισημανθέντων εμποδίων.

Η αξία των προσκλήσεων υποβολής προσφορών για δημόσιες συμβάσεις που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα ως ποσοστό της συνολικής αξίας των δημοσίων συμβάσεων παρέμεινε αμετάβλητη το 2001 σε σχέση με το προηγούμενο έτος (15%), ενώ στον τομέα αυτό την τελευταία θέση καταλαμβάνει η Γερμανία με 6%. Οι προσκλήσεις υποβολής προσφορών για δημόσιες συμβάσεις δημοσιεύονται ολοένα και περισσότερο στο Διαδίκτυο και στο ζήτημα αυτό τη μεγαλύτερη πρόοδο σημείωσαν το 2002 η Δανία, η Γερμανία και Ιρλανδία. Επιτεύχθηκε επίσης πολιτική συμφωνία για τα κυριότερα σημεία του πακέτου νομοθετικών μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις, αν και το πακέτο αυτό δεν έχει ακόμη εγκριθεί και τυπικά.

⁴ Η κατάσταση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών, COM (2002) 441 τελικό.

Πολιτικές στον τομέα του ανταγωνισμού και των ρυθμίσεων

Λήφθηκαν μέτρα που αποσκοπούν να καταστήσουν πιο αποτελεσματικές τις πολιτικές ανταγωνισμού. Σε όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση το Λουξεμβούργο και τη Φινλανδία, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού διαθέτουν πλέον την εξουσία να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ τα οποία αφορούν τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης. Ορισμένα κράτη μέλη όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο αύξησαν τους πόρους και τις ικανότητες των εθνικών τους αρχών ανταγωνισμού ενώ άλλες χώρες όπως το Βέλγιο, η Δανία, η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία επέλεξαν να ενισχύσουν τις ρυθμιστικές τους αρχές. Στο επίπεδο της ΕΕ σημειώθηκε αισθητή βελτίωση όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό των εφαρμοζόμενων κανόνων ανταγωνισμού. Το Νοέμβριο 2002 εκδόθηκε νέος κανονισμός που εκσυγχρονίζει τους μηχανισμούς εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ και το Δεκέμβριο 2002 η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις.

Το 2000 οι κρατικές ενισχύσεις (εκτός γεωργίας και αλιείας) ήταν ανώτερες από το 1% του ΑΕΠ στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία και το Λουξεμβούργο. Τα επίπεδα πάντως των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ συνέχισαν να υποχωρούν σε όλα τα κράτη μέλη με εξαίρεση τη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Ταυτόχρονα, και με εξαίρεση την Αυστρία, σε όλα τα κράτη μέλη παρατηρείται ανοδική τάση των κρατικών ενισχύσεων για οριζόντιους στόχους. Ο Πίνακας επιδόσεων και το Μητρώο κρατικών ενισχύσεων της Επιτροπής συμβάλλουν στην καλύτερη διαφάνεια των εθνικών πολιτικών στο ζήτημα αυτό. Η Επιτροπή εξετάζει τρόπους με τους οποίους θα μπορεί να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των κρατικών ενισχύσεων, ως ένα μέσο για άσκηση πολιτικής στον τομέα αυτό.

Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις βιομηχανίες δικτύου

Έχουν ήδη θεσπιστεί οι κανόνες που εξασφαλίζουν τη λειτουργία του ανταγωνισμού στον τομέα των επικοινωνιών· συγκεκριμένα, επιτεύχθηκε συμφωνία για όλες τις πτυχές του πακέτου νομοθετικών ρυθμίσεων στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Στα τέλη πάντως του 2001 οι παραδοσιακοί φορείς εξακολουθούσαν σε πολλά κράτη μέλη να κατέχουν υψηλό μερίδιο αγοράς στις τοπικές κλήσεις (περισσότερο από το 80% της κίνησης)· το γεγονός αυτό εξηγεί την οριακή μόνο μείωση των τιμολογίων για τις εν λόγω κλήσεις. Σε ορισμένες χώρες, το μερίδιο αγοράς των παραδοσιακών φορέων παραμένει υψηλό και για τις κλήσεις μακράς απόστασης. Ωστόσο, η κατάσταση του ανταγωνισμού βελτιώνεται καθώς έχει ήδη πραγματοποιηθεί η προεπιλογή των τηλεπικοινωνιακών φορέων για τις τοπικές κλήσεις.

Το 2002, η ελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συνεχίστηκε στο Βέλγιο, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία. Όσον αφορά το φυσικό αέριο, το άνοιγμα των αγορών συνεχίστηκε στην Αυστρία, τη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και την Ισπανία. Περιορισμένος όμως παραμένει ο ανταγωνισμός στον ενεργειακό τομέα, όπως αυτός μετράται από το μερίδιο αγοράς που κατέχει ο παραδοσιακός φορέας ή από τον βαθμό στον οποίο οι χρήστες αλλάζουν προμηθευτή στον τομέα του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (βλ. πίνακες 5 και 6).

Πίνακας 5 : Αγορά προϊόντων : Ηλεκτρική ενέργεια

	Δηλωμένο άνοιγμα της αγοράς (2002)	Ημ/νία πλήρους ανοίγματος	Μερίδιο αγοράς της μεγαλύτερης επιχειρήσης παραγωγής (2000)	Τιμές για τους μεγάλους βιομηχανικούς χρήστες EU=100 (2002)	Τιμές για τα νοικοκυριά EU=100 (2002)	Επιλέξιμοι μεγάλοι βιομηχανικοί χρήστες: ποσοστό αλλαγής προμηθευτή 1998-2001	Μικρές επιχειρήσεις / νοικοκυριά: ποσοστό αλλαγής προμηθευτή 1998-2001
B	52	2003/7	91,1	122,6	110,1	2-5%	Μη επιλέξιμο
DK	35	2003	36,0	103,1	83,7	άγνωστο	Μη επιλέξιμο
D	100	1999	34,0	110,5	122,1	20-30%	5-10%
EL	34	-	97,0	95,2	56,1	0%	Μη επιλέξιμο
E	55	2003	42,4	83,9	83,2	10-20%	Μη επιλέξιμο
F	30	-	90,2	90,6	89,4	10-20%	Μη επιλέξιμο
IRL	40	2005	97,0	134,8	85,5	10-20%	Μη επιλέξιμο
I	45	2004(1)	46,7	125,2	134,6	>50%	Μη επιλέξιμο
L	57	-	-	104,0	111,1	10-20%	Μη επιλέξιμο
NL	63	2004	μ.δ.	99,4	87,8	20-30%	Μη επιλέξιμο
A	100	2001	32,6	120,0	90,2	20-30%	5-10%
P	45	2003	58,5	107,3	118,4	5-10%	Μη επιλέξιμο
FIN	100	1997	23,3	64,7	67,5	άγνωστο	5-10%
S	100	1998	49,5	50,0	67,9	άγνωστο	10-20%
UK	100	1998	μ.δ.	99,0	99,8	>50%	30-50%

¹ καταναλωτές πλην νοικοκυριών
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Ένας από τους λόγους που εξηγούν την κατάσταση αυτή είναι ότι οι αγορές ενέργειας δεν έχουν ακόμη ενοποιηθεί επαρκώς στο επίπεδο της Ένωσης. Ωστόσο, το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία για το πακέτο μέτρων στον τομέα του ηλεκτρισμού και του φυσικού αερίου, καθώς και για την ημερομηνία ανοίγματος των αγορών στα νοικοκυριά και για τη θέσπιση ενός διαφανούς και μη εισάγοντος διακρίσεις συστήματος τιμολόγησης για τις διασυνοριακές συναλλαγές. Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι αυξήθηκε ο βαθμός διασύνδεσης των ηλεκτρικών δικτύων μεταξύ κρατών μελών.

Πίνακας 6 : Αγορά προϊόντων : Φυσικό αέριο

	Δηλωμένο άνοιγμα της αγοράς (2002)	Ημ/νία πλήρους ανοίγματος	Μερίδιο αγοράς του μεγαλύτερου προμηθευτή (2000)	Τιμές για τους μεγάλους βιομηχανικούς χρήστες EU=100 (2002)	Τιμές για τα νοικοκυριά EU=100 (2002)	Επιλέξιμοι μεγάλοι βιομηχανικοί χρήστες: ποσοστό αλλαγής προμηθευτή 1998-2001	Μικρές επιχειρήσεις / νοικοκυριά: ποσοστό αλλαγής προμηθευτή 1998-2001
B	59	2003/6	95	90,7	99,2	άγνωστο	Μη επιλέξιμο
DK	35	2004	92	77,6	89,6	2-5%	Μη επιλέξιμο
D	100	2000	άγνωστο	125,7	109,9	<2%	<2%
EL	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.
E	79	2003	70	75,0	124,4	20-30%	Μη επιλέξιμο
F	20	-	95	85,1	109,3	20-30%	Μη επιλέξιμο
IRL	82	2005	άγνωστο	84,3	86,4	20-30%	Μη επιλέξιμο
I	96	2003	10	101,4	118,3	10-20%	2-5%
L	72	-	85	101,9	79,0	5-10%	Μη επιλέξιμο
NL	60	2003	άγνωστο	88,3	83,6	30-50%	Μη επιλέξιμο
A	100	2002	άγνωστο	97,1	104,4	<2%	Μη επιλέξιμο
P	μ.δ.	-	μ.δ.	108,1	156,8	Μη επιλέξιμο	Μη επιλέξιμο
FIN	μ.δ.	-	μ.δ.	106,7	96,6	Μη επιλέξιμο	Μη επιλέξιμο
S	47	2006	100	102,4	114,6	<2%	Μη επιλέξιμο
UK	100	1998	50	93,6	78,9	>50%	30-50%

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Ορισμένη πρόοδος επιτεύχθηκε όσον αφορά την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των υποδομών διασύνδεσης (μεταξύ της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ελλάδας και της Ιταλίας και, σε ορισμένο βαθμό, μεταξύ της Δανίας και της Γερμανίας) ενώ ολοένα και περισσότερο χρησιμοποιούνται μηχανισμοί που βασίζονται στην αγορά για την κατανομή της χρήσης των υποδομών αυτών. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι μηχανισμοί κατανομής ικανότητας και καθορισμού τιμολογίων παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματικοί και συνεχίζουν να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Η Δανία, η Γερμανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο άνοιξαν στον ανταγωνισμό το δίκτυό τους σιδηροδρομικής μεταφοράς φορτίων στο εσωτερικό της χώρας. Φαίνεται ωστόσο ότι τα περισσότερα κράτη μέλη δεν θα έχουν ενσωματώσει πλήρως, μέχρι τη θέση του σε ισχύ, το πρώτο πακέτο μέτρων για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, δηλαδή μέχρι τις 15 Μαρτίου 2003. Εξάλλου, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο δεν κατόρθωσαν να καταλήξουν σε συμφωνία για την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού και τις κατευθυντήριες γραμμές για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των μεταφορών, για το δεύτερο πακέτο μέτρων στο σιδηροδρομικό τομέα, για τις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών στον τομέα της μεταφοράς επιβατών και για την κατανομή του διαθέσιμου χρόνου χρήσης στα αεροδρόμια. Αισιόδοξη πάντως εξέλιξη αποτελεί η συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο όσον αφορά την οδηγία για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, σχετικά με το πακέτο μέτρων για τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό καθώς και η υιοθέτηση κοινής θέσης για την πρόσβαση στις λιμενικές υπηρεσίες.

2.5 Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ενοποίησης των αγορών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της ΕΕ

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη : (i) να εντείνουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τις προσπάθειές τους για να εξασφαλιστεί η πλήρης υλοποίηση του ΣΔΧΥ έως το 2005, και έως το 2003 όσον αφορά τη νομοθεσία για την αγορά κινητών αξιών· (ii) να εντείνουν τις προσπάθειες για την υλοποίηση του ΣΔΕΚ έως το 2003· (iii) να βελτιώσουν περαιτέρω τους μηχανισμούς που επιτρέπουν αποτελεσματική διασυνοριακή/διατομεακή συνεργασία για εποπτικούς σκοπούς· και (iv) ενθαρρύνουν την άρση των εμποδίων που τίθενται στην αποτελεσματική λειτουργία των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού σε διασυνοριακό επίπεδο.

Εφαρμογή του ΣΔΧΥ

Η ενοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα προχωρεί. Από τα 42 νομοθετικά μέτρα και άλλες διατάξεις που αποτελούσαν το Σχέδιο δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ΣΔΧΥ), δηλαδή τον ακρογωνιαίο λίθο των κοινοτικών προσπαθειών για την ενοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, τα 32 έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Οι φιλόδοξοι στόχοι που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης για το 2002 θα επιτευχθούν σε μεγάλο βαθμό. Τα έξι από τα οκτώ μέτρα που επελέγησαν για να εγκριθούν πριν από το τέλος του έτους θα έχουν πράγματι εγκριθεί (πρόκειται για τον κανονισμό σχετικά με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, καθώς και τις οδηγίες για την πρόσθετη ασφάλεια, την εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εξ αποστάσεως, τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές, τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους και τις καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά). Μικρή καθυστέρηση σημειώθηκε όσον αφορά τις προταθείσες οδηγίες για τα ενημερωτικά δελτία και τα συνταξιοδοτικά ταμεία και πλέον η έκδοση της οδηγίας για τα συνταξιοδοτικά ταμεία προβλέπεται τον Μάρτιο και εκείνης για τα ενημερωτικά δελτία τον Ιούνιο 2003. Τα νομοθετικά μέτρα που εξέδωσε το Συμβούλιο πρέπει τώρα να ενσωματωθούν στη νομοθεσία των κρατών μελών. Για να τηρηθεί η προθεσμία του 2005 όσον αφορά την πλήρη εφαρμογή του ΣΔΧΥ πρέπει να διατηρηθεί ο σημερινός ρυθμός εφαρμογής των σχετικών κανόνων. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα εναπομένοντα μέτρα θα πρέπει να έχουν εκδοθεί στο επίπεδο της Ένωσης μέχρι τα μέσα του 2004 το αργότερο προκειμένου να δοθεί επαρκής χρόνος στα κράτη μέλη για την ενσωμάτωση των μέτρων αυτών στην εθνική τους νομοθεσία. Η Επιτροπή εκπονεί την περίοδο αυτή μια σειρά ποσοτικών δεικτών για την πορεία της ενοποίησης και την μέτρηση της αποτελεσματικότητας της χρηματοπιστωτικής αγοράς της Ένωσης, με τους οποίους θα παρακολουθεί τον μελλοντικό αντίκτυπο των μέτρων του ΣΔΧΥ.

Εφαρμογή του ΣΔΕΚ

Η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων υπέστη σοβαρό πλήγμα από τα μέσα του 2000. Σε διαρθρωτικό επίπεδο, η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων της ΕΕ αντιμετωπίζει ένα φάσμα κανονιστικών, φορολογικών και διοικητικών/νομικών περιορισμών. Για την άρση των περιορισμών αυτών καταρτίστηκε το Σχέδιο δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια (ΣΔΕΚ), του οποίου η εφαρμογή συνεχίστηκε το 2002. Εκτός από την πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή του πανευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου όσον αφορά τα ζητήματα που άπτονται του ΣΔΧΥ, τα κράτη μέλη ανέλαβαν μια σειρά μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο. Όσον αφορά τις επενδύσεις των θεσμικών επενδυτών, ορισμένα κράτη μέλη (Δανία, Γερμανία) προτίμησαν να βασίσουν τη νομοθεσία τους περισσότερο στην αρχή της "σύνεσης" και όχι σε ποσοτικούς περιορισμούς. Άλλα κράτη μέλη (Ιταλία, Κάτω Χώρες και Ισπανία) μείωσαν την προθεσμία επιστροφής του εναπομένουτος χρέους από τις επιχειρήσεις σε πτώχευση και κατέστησαν λιγότερο αυστηρές άλλες διατάξεις που στερούσαν τη δυνατότητα "δεύτερης ευκαιρίας" από τις επιχειρήσεις που είχαν κηρύξει πτώχευση. Όσον αφορά την καλύτερη φορολογική αντιμετώπιση των επιχειρηματικών κεφαλαίων, τα περισσότερα κράτη μέλη θέσπισαν μέτρα που αναμένεται να τονώσουν αυτό το είδος επένδυσης· μεταξύ των μέτρων αυτών συγκαταλέγεται η μείωση των φορολογικών συντελεστών για τις εταιρείες, η παροχή κινήτρων για τη δημιουργία νέας επιχείρησης, η έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη καθώς και των επενδυτικών εξόδων. Πολλά κράτη μέλη

έλαβαν επίσης μέτρα για ευνοϊκότερη φορολογία των μηχανισμών χρηματοοικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο). Ωστόσο, παρά τη λήψη ορισμένων μέτρων, τα φορολογικά καθεστώτα στα περισσότερα κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσμενώς τα έξοδα για τόκους και τις πληρωμές μερισμάτων. Γενικά, παρά τα σημαντικά βήματα που έγιναν με στόχο την άρση των εμποδίων στην ομαλή λειτουργία της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων στην ΕΕ, η πρόοδος πρέπει να επιταχυνθεί σε όλους τους μεγάλους τομείς που αναφέρονται στο ΣΔΕΚ.

Μηχανισμοί διασυννοριακής και διατομεακής συνεργασίας για σκοπούς προληπτικής εποπτείας

Το 2002 πολλά κράτη μέλη τροποποίησαν τους μηχανισμούς τους χρηματοοικονομικής εποπτείας με σκοπό τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας. Στην Αυστρία, η προσφάτως ιδρυθείσα εποπτική αρχή χρηματοπιστωτικών αγορών επιφορτίστηκε με την εποπτεία του συνόλου των χρηματοπιστωτικών αγορών και οργανισμών. Στη Γερμανία, οι τρεις αρμόδιες υπηρεσίες για τις τράπεζες, τις ασφάλειες και τις κινητές αξίες συγχωνεύτηκαν σε μία και μόνη υπηρεσία με την ονομασία "Όμοσπονδιακή υπηρεσία χρηματοοικονομικής εποπτείας" (FMA). Η Ιρλανδία, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της κεντρικής της τράπεζας, θέσπισε ενιαία ρυθμιστική αρχή για τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Στο Βέλγιο, οι τρεις υφιστάμενες αρχές θα αναδιοργανωθούν και θα λειτουργήσουν υπό την εποπτεία της "Αρχής για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες". Στις Κάτω Χώρες η αναδιοργάνωση πραγματοποιείται με βάση τους στόχους που έχουν τεθεί και όχι τους διαφόρους τομείς, ενώ στη Γαλλία συζητείται εκ νέου η πρόταση για συγχώνευση των δύο αρχών που είναι αρμόδιες για την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Καθώς προχωρεί η ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών και δεδομένου ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν διαφορετικά μοντέλα εποπτείας σε ενοποιημένη βάση, η βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας θα αποτελέσει ζήτημα καθοριστικής σημασίας. Ένας από τους στόχους της πρότασης του Συμβουλίου ECOFIN για επέκταση της ρυθμιστικής προσέγγισης τεσσάρων επιπέδων (η ονομαζόμενη "διαδικασία Lamfalussy") στους τομείς των τραπεζών, των ασφαλειών και των χρηματοπιστωτικών ομίλων είναι ακριβώς να διευκολυνθεί η σύγκλιση των ρυθμιστικών διατάξεων μεταξύ των κρατών μελών.

Αποτελεσματικότητα των διασυννοριακών μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού

Παρά τις τρέχουσες ενδείξεις ενοποίησης της αγοράς (π.χ., εξαγγελία της συγχώνευσης μεταξύ Crest και Euroclear), οι σημερινοί διασυννοριακοί μηχανισμοί εκκαθάρισης και διακανονισμού είναι περίπλοκοι και κατακερματισμένοι· η κατάσταση αυτή προκαλεί περιττό κόστος και κινδύνους για τους επενδυτές. Τον Μάιο 2002 η Επιτροπή εξέδωσε συμβουλευτικού χαρακτήρα ανακοίνωση με σκοπό να συγκεντρώσει τις απόψεις των ενδιαφερομένων για τις δράσεις προτεραιότητας που πρέπει να αναληφθούν. Μια δεύτερη έκθεση Giovannini (υπό εκπόνηση) θα μελετήσει στους τρόπους άρσης των εμποδίων που περιγράφονται στην πρώτη έκθεση και θα εξετάσει τις επιπτώσεις που θα έχει για τις δημόσιες αρχές η πιθανή εξέλιξη της αρχιτεκτονικής του συστήματος εκκαθάρισης και διακανονισμού καθώς και ορισμένα πιθανά μελλοντικά μοντέλα στον τομέα αυτό.

2.6 Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη: (i) να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που ευνοεί τις επιχειρήσεις (με τη βελτίωση του φορολογικού και ρυθμιστικού πλαισίου, την αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων υπηρεσιών και την εξάλειψη των εμποδίων στις διασυννοριακές οικονομικές δραστηριότητες), (ii) να λάβουν μέτρα για την υλοποίηση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις και (iii) να βελτιώσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

Λήφθηκαν αρκετές πρωτοβουλίες τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας. Ωστόσο τα αποτελέσματα διαφέρουν ανάλογα με τις χώρες και τους σχετικούς τομείς.

Επιχειρηματικό περιβάλλον

Το ρυθμιστικό πλαίσιο παρουσιάζει βελτίωση σε όλα τα κράτη μέλη, αλλά χρειάζονται ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες έτσι ώστε να γίνουν αισθητά τα σωρευτικά αποτελέσματα πολλών μικρών βελτιώσεων. Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή θεσπίζει τώρα ένα νέο σύστημα αξιολόγησης του αντίκτυπου στις επιχειρήσεις και εφαρμόζει το σχέδιο δράσης της για τη βελτίωση των κανονιστικών ρυθμίσεων. Αρκετά κράτη μέλη (όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Αυστρία και η Πορτογαλία) έχουν θεσπίσει μέτρα για τη μείωση του μέσου χρόνου και του κόστους που απαιτείται για την σύσταση μιας νέας εταιρείας, για την ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου και την τόνωση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς.

Σημαντικές μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα αναλήφθηκαν στο Βέλγιο (νέοι κανόνες διαχείρισης και συγκριτικής αξιολόγησης, ηλεκτρονική διακυβέρνηση), τη Δανία (μεγαλύτερη προσφυγή σε δημόσιες διαδικασίες υποβολής προσφορών), την Πορτογαλία (εξορθολογισμός της διάρθρωσης της κεντρικής κυβέρνησης) και στη Σουηδία (ανάπτυξη και χρησιμοποίηση της βάσης δεδομένων συγκριτικής αξιολόγησης). Σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό, υπάρχει δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες (βλ. τμήμα 2.7).

Δημοσιεύθηκε η τελική έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου εμπειρογνομόνων στον τομέα του δικαίου των εταιρειών για τα λογιστικά πρότυπα και την εταιρική διακυβέρνηση. Η έκθεση αυτή θα χρησιμεύσει ως βάση για μεταρρυθμίσεις του εταιρικού δικαίου σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, η Επιτροπή άρχισε διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με μακροπρόθεσμες συνολικές λύσεις για τη φορολόγηση των εταιρειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2002 μειώθηκαν οι επίσημοι συντελεστές φορολόγησης εταιρειών στη Γαλλία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία, ενώ στην Ελλάδα απλοποιήθηκε το σύστημα φορολόγησης των εταιρειών. Τέλος, η έκδοση της οδηγίας για τον ΦΠΑ στο ηλεκτρονικό εμπόριο αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών στον τομέα αυτό (βλ. επίσης τμήμα 2.7).

Ευρωπαϊκός χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις

Το 2002, πραγματοποιήθηκε πρόοδος σε όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων του ευρωπαϊκού χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Τα περισσότερα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για τη μείωση του χρόνου και του κόστους που απαιτείται για τη σύσταση μικρών επιχειρήσεων, για την περαιτέρω ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης με στόχο την ενθάρρυνση του επιχειρηματικού πνεύματος, για τη διευκόλυνση του ηλεκτρονικού εμπορίου και τη βελτίωση του κανονιστικού και νομοθετικού πλαισίου στο οποίο λειτουργούν οι επιχειρήσεις (βλ. ανωτέρω). Ωστόσο, ελάχιστες ενέργειες αναλήφθηκαν για τη βελτίωση της εκπροσώπησης των συμφερόντων των μικρών επιχειρήσεων.

Πρόσβαση στη χρηματοδότηση

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα, ιδίως για τις ΜΜΕ. Το πρόβλημα αυτό επιδεινώθηκε λόγω της μείωσης των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων και των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετωπίζουν ορισμένες τράπεζες. Στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, τα περισσότερα κράτη μέλη ανέπτυξαν προγράμματα για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

2.7 Προώθηση μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη: (i) να τονώσουν την *E&A* και την καινοτομία (με τη βελτίωση των γενικών συνθηκών, την ενθάρρυνση της μεταφοράς γνώσεων από τα πανεπιστήμια, την ενίσχυση της συνεργασίας στην Ευρώπη, την έκδοση του βου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα), (ii) να προωθήσουν την πρόσβαση στις *ΤΠΕ* και τη χρησιμοποίησή τους (με την επιτάχυνση της ανάπτυξης του ευρωπαϊκού ευρυζωνικού δικτύου, την ενθάρρυνση της

χρήσης του Διαδικτύου), και (iii) να εντείνουν τις προσπάθειες στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (έτσι ώστε να βελτιωθεί το γενικό επίπεδο της εκπαίδευσης, η ικανότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και η διαφάνεια των διπλωμάτων και των επαγγελματικών προσόντων).

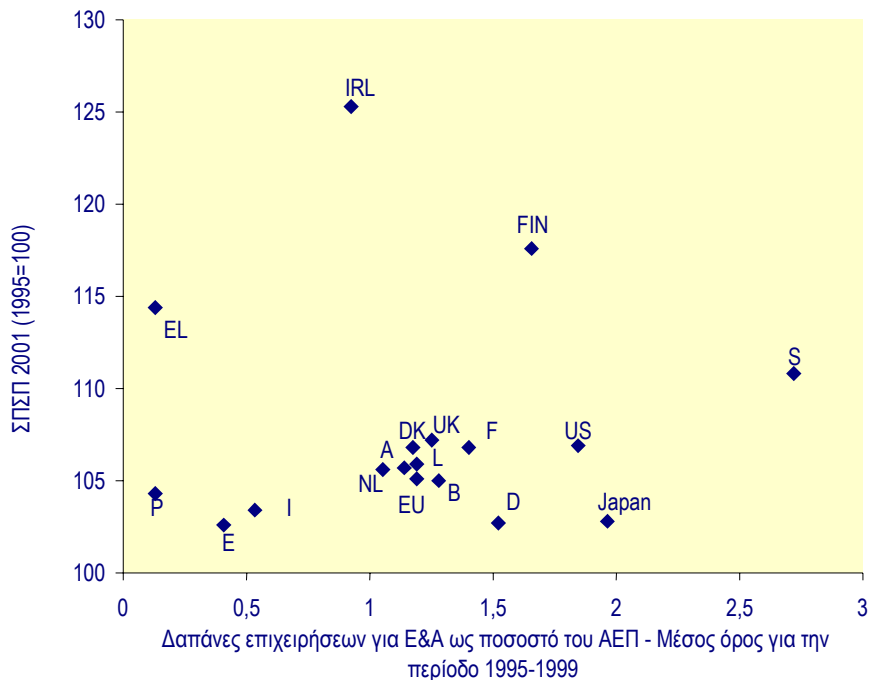
Παρόλο που η ΕΕ εξακολουθεί να παρουσιάζει καθυστέρηση σε σχέση με τις ΗΠΑ όσον αφορά την οικονομία της γνώσης, υπάρχουν ενδείξεις ότι η διαφορά αυτή αρχίζει να μειώνεται (π.χ. όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ΤΠΕ). Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στον τομέα των δαπανών των επιχειρήσεων για Ε&Α καθώς και στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η χρήση του Διαδικτύου στην ΕΕ εξακολουθεί να αυξάνεται. Η πρόκληση που υπάρχει στην παρούσα φάση είναι η περαιτέρω ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Επιπλέον, τα κράτη μέλη έχουν ενισχύσει τις πτυχές επαγγελματικής κατάρτισης της εκπαίδευσης έτσι ώστε να ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στις μεταβολές των απαιτήσεων όσον αφορά τις διάφορες δεξιότητες.

Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία

Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει συζητήσεις με τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο οι δαπάνες για Ε&Α θα φθάσουν από το σημερινό ποσοστό του 1,9% του ΑΕΠ στο ποσοστό του 3% που τέθηκε ως στόχος από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης. Η έμφαση τοποθετείται στη βελτίωση των γενικών συνθηκών της Ε&Α και της καινοτομίας. Συγχρόνως, παρέχεται μεγαλύτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί μια αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των υφιστάμενων οικονομικών πόρων για τη στήριξη της Ε&Α και της καινοτομίας. Οι προσπάθειες αυτές θα συμβάλουν στην αύξηση των επιπέδων της παραγωγικότητας (βλ. διάγραμμα 9).

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας, πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά τον συντονισμό των εθνικών δραστηριοτήτων έρευνας, π.χ. στην έρευνα για την καταπολέμηση του Aids/HIV. Το 6ο πρόγραμμα πλαίσιο που εκδόθηκε πρόσφατα αναμένεται να ενισχύσει την τάση αυτή. Ωστόσο, δεν επιτεύχθηκε συμφωνία όσον αφορά το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η Ελλάδα, η Ιταλία, η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Σουηδία και το ΗΒ έλαβαν μέτρα για τη βελτίωση των δεσμών μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 9 : Δαπάνες επιχειρήσεων για E&A και συνολική παραγωγικότητα συντελεστών παραγωγής (ΣΠΣΠ)

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής

Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ)

Ο τοπικός ανταγωνισμός στην αγορά τηλεπικοινωνιών έχει αποφασιστική σημασία για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα των ΤΠΕ στην Ευρώπη. Σε νομοθετικό επίπεδο, σε όλα τα κράτη μέλη ολοκληρώθηκε η αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου. Ωστόσο, ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών με τη χρησιμοποίηση του τοπικού δικτύου του παραδοσιακού φορέα εξακολουθεί ακόμη να υστερεί στην πράξη (βλ. τμήμα 2.4). Η ανάπτυξη "ευρυζωνικών υπηρεσιών", δηλαδή η μεταβίβαση με μεγάλη ταχύτητα σημάτων φωνής, δεδομένων και εικόνας, ήταν βραδύτερη από την αναμενόμενη και εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από την αισθητή κυριαρχία των παραδοσιακών φορέων στην αγορά υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Το 2001, το ποσοστό διείσδυσης των ευρυζωνικών υπηρεσιών ήταν σχετικά υψηλό στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Στόχος του σχεδίου δράσης eEurope 2005, που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2002 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης, είναι η προώθηση της ανάπτυξης των ευρυζωνικών υπηρεσιών και της χρησιμοποίησης του Διαδικτύου εν γένει.

Λόγω της αύξησης των δαπανών για ΤΠΕ και της μείωσης του κόστους πρόσβασης στο Διαδίκτυο, τα ποσοστά πρόσβασης στο Διαδίκτυο εξακολουθούν να αυξάνονται, αν και με χαμηλότερο ρυθμό από ό,τι στο 2001. Μέχρι τα μέσα του 2002, 40% των νοικοκυριών της ΕΕ είχαν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, έναντι 36% το 2001. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η Ισπανία, η Γαλλία και η Πορτογαλία φαίνεται να πλησιάζουν τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά η Ελλάδα παρουσιάζει ακόμα καθυστέρηση. Αυξήθηκε επίσης η πρόσβαση των σχολείων στο Διαδίκτυο. Ο αριθμός των σπουδαστών ανά υπολογιστή με απευθείας σύνδεση βελτιώθηκε από 25 το 2001 σε 17 το 2002, αλλά οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι σημαντικές. Οι αρχικοί στόχοι του eEurope, δηλαδή η σύνδεση όλων των σχολείων με το Διαδίκτυο και η εκπαίδευση επαρκούς αριθμού καθηγητών, έχουν σχεδόν επιτευχθεί. Το ποσοστό διείσδυσης στο Διαδίκτυο όσον αφορά τις

επιχειρήσεις είναι πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο των νοικοκυριών. Ωστόσο, ο αριθμός των εμπορικών πράξεων που διενεργούνται πραγματικά σε απευθείας σύνδεση παραμένει μικρός. Τον Απρίλιο του 2004, 55% των βασικών δημοσίων υπηρεσιών ήταν διαθέσιμες σε απευθείας σύνδεση, έναντι ποσοστού 45% τον Οκτώβριο του 2001. Στον τομέα αυτό, τη μεγαλύτερη καθυστέρηση παρουσιάζουν οι χώρες της Μπενελούξ, η Γερμανία και η Αυστρία.

Εκπαίδευση και κατάρτιση

Για την ΕΕ ως σύνολο, οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση μειώθηκαν ελαφρά από 5,2% του ΑΕΠ το 1995 σε 5,1% το 2000. Ωστόσο, το μερίδιό τους στη συνολική δημόσια δαπάνη αυξήθηκε κατά 1 εκατοστιαία μονάδα κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, το επίπεδο των ιδιωτικών επενδύσεων στην εκπαίδευση είναι πολύ χαμηλό. Παραδείγματος χάρη, οι ιδιωτικές δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ είναι μόνο 0,2% του ΑΕΠ έναντι ποσοστού 1,6% στις ΗΠΑ. Οι ιδιωτικές δαπάνες για εκπαιδευτικά ιδρύματα φθάνουν σε λιγότερο από 0,5% του ΑΕΠ σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γερμανία, την Ελλάδα και την Ισπανία. Το κέντρο βάρους των πολιτικών στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ορισμένα κράτη μέλη φαίνεται να κλίνει μάλλον στην ανάγκη μεταρρύθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα, και όχι τόσο στην αύξηση των δαπανών. Πράγματι, ορισμένα κράτη μέλη επενδύουν λιγότερο από άλλα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, αλλά επιτυγχάνουν καλύτερα αποτελέσματα. Τα περισσότερα κράτη μέλη ενίσχυσαν τον επαγγελματικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων για να δοθούν εναλλακτικές λύσεις στους σπουδαστές εκείνους οι οποίοι, σε διαφορετική περίπτωση θα εγκατέλειπαν το εκπαιδευτικό σύστημα. Η ΕΕ έχει καθιερώσει αρκετά μέσα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της μεταφοράς προσόντων και ικανοτήτων για πανεπιστημιακούς ή επαγγελματικούς σκοπούς. Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων, το οποίο διευκολύνει την κινητικότητα των σπουδαστών, εξακολουθεί να επεκτείνεται, ακόμη και πέρα από την Ευρώπη. Επιπλέον, λαμβάνονται μέτρα για τη θέσπιση ευρωπαϊκών πτυχίων bachelors και masters στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια.

2.8 Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας

Οι ΓΠΟΠ του 2002 συνιστούσαν στα κράτη μέλη: (i) να πραγματοποιούν αναλύσεις επιπτώσεων για την αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων των μέτρων πολιτικής, (ii) να ενισχύσουν τον ανταγωνισμό για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των μέσων που στηρίζονται στην αγορά, (iii) να θεσπίσουν ή να ενισχύσουν πολιτικές που στηρίζονται σε μηχανισμούς της αγοράς έτσι ώστε να λαμβάνονται κατάλληλα υπόψη τα εξωτερικά κόστη και να αντικατοπτρίζεται η χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, (iv) να προετοιμαστούν για την εισαγωγή σε επίπεδο ΕΕ της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων και, γενικότερα, να προετοιμάσουν τα κατάλληλα μέτρα και τις πολιτικές για την τήρηση των υποχρεώσεων του Κιότο, με στόχο ιδίως την πιο αποτελεσματική διαχείριση της ζήτησης ενεργειακών προϊόντων και μεταφορών, (v) να ενθαρρύνουν τη γνωστοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών στους ετήσιους λογαριασμούς των εταιρειών, (vi) να περιορίσουν τις τομεακές ενισχύσεις και τις φορολογικές απαλλαγές και άλλα μέτρα που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, (vii) να συμφωνήσουν σχετικά με τη θέσπιση ενός καταλλήλου πλαισίου για τη φορολόγηση της ενέργειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, (viii) να εφαρμόζουν μέτρα σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας, περιλαμβανομένων των μεταφορών, έτσι ώστε να επιτευχθεί μια αποτελεσματικότερη χρήση της ενέργειας.

Αναλύσεις επιπτώσεων

Στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2003, η Επιτροπή εντόπισε ορισμένες βασικές προτάσεις για τις οποίες θα πραγματοποιήσει ανάλυση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν τις υποβάλει στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να πραγματοποιούν τις αναλύσεις επιπτώσεων που απαιτούνται

σύμφωνα με την οδηγία 2001/42, η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει το 2003 ένα έγγραφο προσανατολισμού.

Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μέσων που στηρίζονται στην αγορά

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων, και ιδίως εκείνες που συνδέονται με την ελευθέρωση των βιομηχανιών δικτύου (βλ. τμήμα 2.4), αναμένεται να ευαισθητοποιήσουν τις επιχειρήσεις, έτσι ώστε να αντιδρούν καλύτερα στα σήματα που εκπέμπονται από τις τιμές στον τομέα των εισροών και να ανταγωνίζονται πιο αποτελεσματικά σε επίπεδο τιμών, ποιότητας και καινοτομίας, αντί να επαναπαύονται σε τιμολόγια που παρέχονται ή προστατεύονται από τις δημόσιες αρχές. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις αυτές αναμένεται να διευρύνουν τις επιλογές των πελατών. Στόχος είναι να επιτρέψουν στους οικονομικούς φορείς να ανταποκρίνονται με πιο ευέλικτο τρόπο στα σήματα που εκπέμπουν οι τιμές και να στρέφονται σε λιγότερο επιζήμιες για το περιβάλλον πηγές ενέργειας και/ή μέσα μεταφοράς. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος των προκλήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος, η πρόοδος που σημειώθηκε σε επίπεδο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και καθορισμού κατάλληλων σημάτων μέσω των τιμών ήταν μάλλον περιορισμένη το 2002.

Ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κόστους

Η Γερμανία και η Σουηδία αύξησαν τους υπάρχοντες φόρους ενέργειας και/ή άνθρακα στο πλαίσιο των πολιτικών τους για την υποκατάσταση των φόρων. Η Αυστρία σκοπεύει να θεσπίσει παρόμοια μέτρα. Το Βέλγιο, οι Κάτω Χώρες, η Ιταλία και η Ισπανία προσάρμοσαν τα συστήματα φορολόγησης των οχημάτων έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη περιβαλλοντικά κριτήρια και η Γαλλία παρέχει φορολογικά κίνητρα για την αγορά καθαρότερων αυτοκινήτων ή για εργασίες μόνωσης κατοικιών. Η Φινλανδία ανακοίνωσε μια βαθμιαία αύξηση των φόρων για τα απόβλητα που αποτίθενται σε δημοτικούς χώρους υγειονομικής ταφής. Η Σουηδία αυξάνει τους φόρους για τα απόβλητα και άλλα απόβλητα υλικά όπως τα σκύρα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο άρχισε η εφαρμογή της εισφοράς για συσσωματώματα πρώτων υλών, καθώς και του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων που οδηγούν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Ωστόσο, ορισμένα χαρακτηριστικά αυτού του εθελοντικού συστήματος δεν θα ήταν συμβατά με το μελλοντικό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων της ΕΚ (βλ. κατωτέρω).

Αρκετά κράτη μέλη (Γαλλία, Ιταλία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο) θέσπισαν μειωμένους συντελεστές έμμεσων φόρων κατανάλωσης για εναλλακτικά καύσιμα, και ιδίως για το βιοντίζελ. Αυτά τα εθνικά μέτρα πρέπει να θεωρηθεί ότι εντάσσονται στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής για τη μείωση της φορολογίας των βιοκαυσίμων, για την οποία επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Συμβουλίου. Το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες ακολούθησαν το παράδειγμα της ομάδας των χωρών που προβλέπουν μειωμένους φόρους για τα καύσιμα με χαμηλή περιεκτικότητα σε θείο, ενόψει της έναρξης ισχύος υποχρεωτικών κανόνων στην ΕΕ το 2005. Το Βέλγιο λαμβάνει παρόμοια μέτρα για τη μείωση της περιεκτικότητας σε θείο των καυσίμων που χρησιμοποιούνται για οικιακή θέρμανση.

Η Ισπανία και η Δανία ανακοίνωσαν μειώσεις στο επίπεδο των επιχορηγήσεων για τον ηλεκτρισμό που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η Δανία κατάργησε επίσης ορισμένους από τους περιβαλλοντικούς φόρους της. Οι Κάτω Χώρες αναδιαρθρώνουν τις ενισχύσεις που παρέχουν σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έτσι ώστε να βελτιωθεί η στοχοθέτησή τους και να αποφευχθεί η παροχή υπερβολικών κινήτρων σε ορισμένα ήδη ανανεώσιμες ενέργειας.

Εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων

Μετά από την κύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιότο, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο πραγματοποίησαν σημαντική πρόοδο όσον αφορά την έγκριση της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων με την ολοκλήρωση της πρώτης ανάγνωσης στα τέλη του 2002. Σε συνδυασμό με τη μελλοντική πρόταση της

Επιτροπής που αποσκοπεί στη σύνδεση των πιστώσεων από την κοινή εφαρμογή του μηχανισμού "καθαρής" ανάπτυξης και του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων της ΕΕ, αναμένεται να συμβάλει αισθητά στην απαιτούμενη μείωση της εκπομπής ρύπων με τρόπο αποτελεσματικό από απόψεως κόστους. Ως προετοιμασία για την εφαρμογή του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων, οι Κάτω Χώρες άρχισαν να εξετάζουν τις μεθόδους κατανομής των δικαιωμάτων εκπομπής στις επιμέρους εταιρείες.

Γνωστοποίηση των περιβαλλοντικών πληροφοριών

Τα κράτη μέλη έλαβαν εν γένει μέτρα για να ενημερώσουν τις επιχειρήσεις σχετικά με τη σύσταση της Επιτροπής όσον αφορά τη γνωστοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών στους ετήσιους λογαριασμούς τους. Η ενημέρωση αυτή έγινε συνήθως μέσω επαγγελματικών ενώσεων ή λογιστικών οργανισμών, αλλά ορισμένες χώρες (Δανία, Ισπανία) ενσωμάτωσαν πλήρως ή εν μέρει τη σύσταση στην εθνική τους νομοθεσία, ενώ άλλες (Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο) ενδέχεται να κάνουν το ίδιο.

Μείωση των επιχορηγήσεων και των φορολογικών απαλλαγών με αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Η Γερμανία εξακολουθεί να μειώνει τις επιχορηγήσεις στην παραγωγή άνθρακα και ανακοίνωσε την πρόθεσή της να μειώσει τις απαλλαγές της μεταποιητικής βιομηχανίας από ορισμένους περιβαλλοντικούς φόρους. Η Επιτροπή δεν γνωρίζει αν υπάρχουν άλλες πρωτοβουλίες από άλλα κράτη μέλη για τη μείωση των τομεακών επιχορηγήσεων και των φορολογικών απαλλαγών και άλλων μέτρων που έχουν αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Κοινοτικό πλαίσιο για τη φορολόγηση της ενέργειας

Τέλος, το Συμβούλιο συνέχισε τη συζήτηση του σχεδίου οδηγίας για την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου για τη φορολόγηση των ενεργειακών προϊόντων, αλλά δεν κατέληξε σε συμφωνία μέχρι τον Δεκέμβριο του 2002. Τα βασικά εκκρεμή θέματα είναι η δυνατότητα καθορισμού εθνικών φορολογικών συντελεστών κατώτερων από τους νέους ελάχιστους συντελεστές, οι λεπτομέρειες όσον αφορά τη φορολόγηση του ντίζελ που χρησιμοποιείται για εμπορικούς σκοπούς και η διάρκεια των μεταβατικών περιόδων για άλλα ενεργειακά προϊόντα.

Στοχοθετημένα μέτρα τη βελτίωση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας

Η βελτίωση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας ήταν επί αρκετά έτη και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πτυχή της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Η πρόσφατη νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά την ενεργειακή αποτελεσματικότητα των κτιρίων και η πρόταση για τη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρισμού και θέρμανσης θα βελτιώσουν την ενεργειακή αποτελεσματικότητα κατά τα προσεχή έτη, και ιδίως στα κράτη μέλη που μέχρι στιγμής δεν έχουν δώσει μεγάλη έμφαση στις δυνατότητες που υπάρχουν στους τομείς αυτούς. Η Γερμανία θέσπισε αυστηρότερους κανόνες όσον αφορά την ενεργειακή αποτελεσματικότητα για τα νέα κτίρια.

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΓΠΟΠ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει λεπτομερή αξιολόγηση της εφαρμογής των συστάσεων που αφορούν την κάθε επιμέρους χώρα. Με βάση την αξιολόγηση αυτή, φαίνεται ότι σε συνολικό επίπεδο η Δανία και η Σουηδία είναι οι χώρες που εφάρμοσαν με τον πιο ικανοποιητικό τρόπο αυτές τις συστάσεις των ΓΠΟΠ. Ακολουθούνται, σε μικρή απόσταση, από το Βέλγιο, την Ελλάδα, την Ισπανία, την

Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, και έπονται η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Αυστρία και η Φινλανδία.

Όσον αφορά τους επιμέρους τομείς της πολιτικής, φαίνεται ότι η Δανία και η Σουηδία είχαν τις καλύτερες επιδόσεις όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά ενώ η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Αυστρία φαίνεται ότι βρίσκονται στον αντίποδα της αυτής της πυραμίδας. Όσον αφορά τις αγορές εργασίας, η Σουηδία ήταν εκείνη που εφάρμοσε καλύτερα τις σχετικές συστάσεις, ενώ η Γερμανία και η Αυστρία είχαν τα λιγότερο ικανοποιητικά αποτελέσματα. Όσον αφορά τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι οι χώρες που εφάρμοσαν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο τις σχετικές συστάσεις, ενώ το αντίθετο φαίνεται να ισχύει για το Λουξεμβούργο και τη Φινλανδία. Σε ενδιάμεση θέση βρίσκονται οι επιδόσεις των άλλων χωρών.

Στον πίνακα 7 παρέχεται μια συνοπτική παρουσίαση της αξιολόγησης σχετικά με την πρόοδο που επιτεύχθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ληφθεί υπόψη η ακόλουθη παρατήρηση. Οι συστάσεις ανά χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη κατάσταση κάθε κράτους μέλους, μπορεί να είναι σε ορισμένες περιπτώσεις πιο απαιτητικές από ό,τι για άλλες. Επιπλέον, θα πρέπει να τονιστεί ότι από την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη εφάρμοσαν τις συστάσεις αυτές, δεν μπορούν να συγκριθούν οι απόλυτες επιδόσεις των χωρών ούτε οι σχετικές βελτιώσεις που επιτεύχθηκαν. Αυτό θα απαιτούσε μια πολύ λεπτομερέστερη ανάλυση, με πολύ πιο ενημερωμένες πληροφορίες.

Πίνακας 7 : Πρόοδος που επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των ΓΠΟΠ του 2002 όσον αφορά τις συστάσεις ανά χώρα

	Δημόσια οικονομικά	Αγορές εργασίας	Αγορές προϊόντων
ΒΕΛΓΙΟ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΔΑΝΙΑ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΜΕΣΗ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΜΙΚΡΗ	ΜΕΣΗ
ΕΛΛΑΔΑ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΙΣΠΑΝΙΑ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΓΑΛΛΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΙΤΑΛΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΙΚΡΗ
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΑΥΣΤΡΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΜΙΚΡΗ	ΜΕΣΗ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΙΚΡΗ
ΣΟΥΗΔΙΑ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΜΕΣΗ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ

Σημείωση: Οι ενδείξεις *ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ/ΜΕΣΗ/ΜΙΚΡΗ* πρόοδος αφορούν τις συνολικές αξιολογήσεις για την πρόοδο που επιτεύχθηκε ανά τομέα όπως παρουσιάζονται στις συνοπτικές παρουσιάσεις για κάθε κράτος μέλος που ακολουθούν και - με περισσότερες λεπτομέρειες - στις σημειώσεις ανά χώρα που υπάρχουν στο τμήμα II της έκθεσης για την εφαρμογή των ΓΠΟΠ.

3.1 Βέλγιο

Το Βέλγιο συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων σχετικά με τα δημόσια οικονομικά, και ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση ισοσκελισμένης δημοσιονομικής θέσης. Επί του παρόντος, δεν προβλέπεται επανάληψη των προσπαθειών δημοσιονομικής εξυγίανσης το 2003, όπως συνιστούσαν οι ΓΠΟΠ. Ενώ η περαιτέρω σταθερή μείωση του δείκτη χρέους του 2002 θεωρείται θετικό στοιχείο, τα μέτρα που λήφθηκαν το 2002 για την προετοιμασία της χώρας για τις δημοσιονομικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού (ιδίως με τη διάθεση φορολογικών εσόδων στο ταμείο γήρατος) είναι ανεπαρκή για την εξασφάλιση μιας μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.

Πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων σχετικά με την αγορά εργασίας. Ειδικότερα, λήφθηκαν μέτρα για την προώθηση της συνέχισης της συμμετοχής των εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας, αλλά θα απαιτηθούν σημαντικότερες προσπάθειες για τον περιορισμό της πρόωρης απομάκρυνσης από την αγορά εργασίας. Σε μικρότερο βαθμό, λήφθηκαν επίσης μέτρα για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών. Αντίθετα, ελάχιστες ήταν οι ενέργειες για την προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας ή για την επίτευξη μιας κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Οι επιπτώσεις του συστήματος διακοπής της σταδιοδρομίας (σύστημα πίστωσης χρόνου) στο ποσοστό απασχόλησης δεν είναι ακόμα σαφείς.

Τέλος, κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε επίσης όσον αφορά τις συστάσεις σχετικά με τις αγορές εργασίας, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Συγκεκριμένα, λήφθηκαν μέτρα για τη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης. Για την τόνωση του ανταγωνισμού στις αγορές ηλεκτρισμού και αερίου, η κυβέρνηση όρισε επίσημα έναν ανεξάρτητο διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς. Ελάχιστες ήταν οι ενέργειες που αναλήφθηκαν για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που δημιουργούνται από την έλλειψη διαφάνειας λόγω της συμμετοχής των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών.

3.2 Δανία

Η Δανία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι είχαν τις καλύτερες επιδόσεις όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Σημαντική πρόοδος επιτεύχθηκε στην τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά και ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή και την τήρηση της απόφασης για το πάγωμα των φόρων από όλα τα επίπεδα της διοίκησης καθώς και όσον αφορά τον περιορισμό της πραγματικής αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης.

Κάποια πρόοδος σημειώθηκε επίσης όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας, με τη λήψη μέτρων για την περαιτέρω ελάφρυνση της φορολογικής πίεσης επί της εργασίας και την παρουσίαση πρότασης για την μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας που επικεντρώνεται στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών για την αγορά εργασίας.

Τέλος, σημαντική πρόοδος συντελέστηκε και όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Συγκεκριμένα, λήφθηκαν μέτρα όπως η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, έτσι ώστε να μειωθούν οι τομείς που χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή ανταγωνισμό. Επίσης, η κυβέρνηση παρουσίασε στρατηγική που αποσκοπεί στην αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών. Οι αγορές ηλεκτρισμού και αερίου θα μπορέσουν να ελευθερωθούν πλήρως μόλις το 2003 και 2004 αντίστοιχα, αλλά λήφθηκε απόφαση για την τροποποίηση της στήριξης που παρέχεται στον ηλεκτρισμό που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, έτσι ώστε να τονωθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα αυτό.

3.3 Γερμανία

Η Γερμανία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι είχαν τις λιγότερο ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Πραγματοποιήθηκε περιορισμένη μόνο πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά, αφενός λόγω της αδυναμίας των δημοσίων αρχών να τηρήσουν την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ όσον αφορά το δημόσιο έλλειμμα, όσο και της αβεβαιότητας που επικρατεί σχετικά με την έκταση της δημοσιονομικής εξυγίανσης που θα μπορούσε να επιτευχθεί το 2003 καθώς και των περιορισμένων αποτελεσμάτων που είχαν μέχρι στιγμής τα μέτρα για τον περιορισμό της αύξησης των δαπανών στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Ωστόσο, ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελούν οι μεταβολές της νομοθεσίας σχετικά με τις δημοσιονομικές διαδικασίες που τέθηκαν ήδη σε εφαρμογή από τα μέσα του 2002 και όχι από το 2005 όπως προβλεπόταν αρχικά.

Περιορισμένη πρόοδος πραγματοποιήθηκε επίσης όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Ενώ λήφθηκαν μέτρα σύμφωνα με τις συστάσεις για την εντατικοποίηση των προσπαθειών ώστε να καταστεί η εργασία περισσότερο συμφέρουσα από οικονομική άποψη, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, την προώθηση της ευελιξίας της οργάνωσης εργασίας και την άρση των εμποδίων που τίθενται για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η πρόοδος που συντελέστηκε μέχρι στιγμής θεωρείται σαφώς ανεπαρκής. Δεν λήφθηκαν νέα μέτρα για την προώθηση της εξέλιξης των μισθών με τρόπο που να επιτρέπει διαφοροποίηση σύμφωνα με την παραγωγικότητα και τις διαφορές στο επίπεδο των δεξιοτήτων. Άμεση προτεραιότητα έχει η βελτίωση του ελέγχου και της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας.

Τέλος, σημειώθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ειδικότερα, λήφθηκαν μέτρα για τη βελτίωση των επιδόσεων των σπουδαστών και την προώθηση των πανεπιστημιακών σπουδών. Όσον αφορά τις αγορές αερίου και ηλεκτρισμού, τα μέτρα που λήφθηκαν για την εξασφάλιση ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού παραμένουν ανεπαρκή. Τέλος, δεν πραγματοποιήθηκε πρόοδος για την αύξηση του δείκτη ενσωμάτωσης των οδηγίων της εσωτερικής αγοράς και για την αύξηση του συνολικού ποσού που αντιπροσωπεύουν οι προσκλήσεις υποβολής προσφορών για δημόσιες συμβάσεις που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.

3.4 Ελλάδα

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις συστάσεις για με τα δημόσια οικονομικά. Θεσπίστηκε μια περιορισμένης κλίμακας μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για το κατά πόσο η μεταρρύθμιση αυτή θα είναι επαρκής για την αντιμετώπιση των μεσοπρόθεσμων προβλημάτων. Ενώ λήφθηκαν μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι η δημοσιονομική πολιτική δεν θα εντείνει τις πληθωριστικές πιέσεις, για να τεθούν υπό έλεγχο οι πρωτογενείς δαπάνες και για να εξασφαλιστεί μια σταθερή μείωση του δημοσίου χρέους, οι προσπάθειες αυτές δεν θεωρούνται επαρκείς.

Κάποια πρόοδος συντελέστηκε επίσης όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Η μεγαλύτερη πρόοδος στον τομέα αυτό ήταν η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης προκειμένου να αυξηθούν οι δεξιότητες του εργατικού δυναμικού και να ικανοποιηθούν οι ανάγκες της αγοράς εργασίας. Αναλήφθηκαν επίσης ενέργειες για την αναμόρφωση των δημοσίων συνταξιοδοτικών συστημάτων έτσι ώστε να ενθαρρυνθούν οι μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι να παραμείνουν στην αγορά εργασίας και να βελτιωθούν τα κίνητρα για την ανάληψη εργασίας μέσω της

μεταρρύθμισης των συστημάτων φορολογίας και παροχών, αλλά οι ενέργειες αυτές δεν θεωρούνται ακόμη επαρκείς.

Τέλος, επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνία της γνώσης. Η πρόοδος είναι σχετικά ικανοποιητική όσον αφορά τις προσπάθειες για την προώθηση της μετάβασης στην κοινωνία της γνώσης και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Πιο περιορισμένη ήταν η πρόοδος όσον αφορά το άνοιγμα του τομέα της ενέργειας στον ανταγωνισμό, ενώ δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση του δείκτη ενσωμάτωσης των οδηγίων για την εσωτερική αγορά.

3.5 Ισπανία

Η Ισπανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Συντελέστηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Ο προϋπολογισμός διατηρήθηκε ισοσκελισμένος χάρη στη συγκράτηση των δαπανών και τα μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα σε σχέση με τα αναμενόμενα. Επιπλέον, η αναμόρφωση του φόρου εισοδήματος θεωρείται ότι ενισχύει τα κίνητρα για την απασχόληση και την αποταμίευση, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την τρέχουσα δημοσιονομική εξυγίανση. Ωστόσο, δεν λήφθηκαν σημαντικά μέτρα για την εφαρμογή της σύστασης σχετικά με τη συνολική αναθεώρηση του δημόσιου συνταξιοδοτικού καθεστώτος, προκειμένου να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του.

Κάποια πρόοδος σημειώθηκε επίσης όσον αφορά τις συστάσεις σχετικά με την αγορά εργασίας. Ειδικότερα, λήφθηκαν μέτρα για την ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με την επέκταση ενός συστήματος μειωμένων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και συμπληρωματικής οικονομικής στήριξης για τα έξοδα των βρεφονηπιακών σταθμών. Παρόλο που θεωρούνται ανεπαρκή, λήφθηκαν επίσης μέτρα για τη βελτίωση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, τη μείωση των εμποδίων που τίθενται στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την εξασφάλιση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Δεν θεσπίστηκαν νέα μέτρα για να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι περιφερειακές διαφορές σε επίπεδο παραγωγικότητας και οι διαφορές στο επίπεδο των δεξιοτήτων.

Τέλος, επιτεύχθηκε επίσης κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Η πρόοδος ήταν σχετικά ικανοποιητική όσον αφορά τις πρωτοβουλίες για την αύξηση του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και την προώθηση της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις. Αρκετά μέτρα λήφθηκαν για να εξασφαλιστεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και του αερίου, ενώ ορισμένα μέτρα αποσκοπούσαν στην προετοιμασία του τομέα του ηλεκτρισμού για την πλήρη ελευθέρωσή του. Αρκετές πρωτοβουλίες εξαγγέλθηκαν για τη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων, οι οποίες όμως δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί. Ελάχιστες ενέργειες αναλήφθηκαν για την κατάργηση των κανονισμών που έχουν περιοριστικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στον τομέα της λιανικής διανομής.

3.6 Γαλλία

Η Γαλλία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι είχαν τις λιγότερο ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Περιορισμένη μόνο πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των συστάσεων όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά. Ενώ φαίνεται ότι το 2002 το δημόσιο έλλειμμα δεν υπερέβη την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ, και ότι λήφθηκαν ορισμένα μέτρα για να συγκρατηθεί η αύξηση των δαπανών, οι στόχοι για το 2003 δεν προβλέπουν επαρκή μείωση του δημοσίου χρέους. Μέχρι στιγμής, η κυβέρνηση δεν προχώρησε, όπως προβλεπόταν στις συστάσεις, σε μια

συνολική μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος. Ωστόσο, ανέλαβε τη δέσμευση να το πράξει κατά το πρώτο ήμισυ του 2003.

Κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Ειδικότερα, λήφθηκαν μέτρα για την αντιμετώπιση των μεσοπρόθεσμων αρνητικών επιπτώσεων της εβδομάδας εργασίας των 35 ωρών και, σε μικρότερο βαθμό, για την ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων του συστήματος υποχρεωτικών εισφορών και παροχών. Ανακοινώθηκαν μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τη νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης. Εξάλλου, πρόκληση εξακολουθεί να είναι η εφαρμογή μιας συνεκτικής πολιτικής για την παράταση της παραμονής στην εργασία.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ειδικότερα, λήφθηκαν μέτρα για τη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της χρησιμοποίησης του Διαδικτύου στα σχολεία. Ωστόσο, τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την ελευθέρωση του τομέα της ενέργειας θεωρούνται ανεπαρκή, ενώ δεν πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά τον δείκτη ενσωμάτωσης των οδηγίων της εσωτερικής αγοράς, ο οποίος είναι ο χαμηλότερος στη ΕΕ.

3.7 Ιρλανδία

Η Ιρλανδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Παρόλο που ο προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής το 2002 ήταν κατά πάσα πιθανότητα επεκτατικός αντί του συνολικά ουδέτερου που προέβλεπαν οι συστάσεις, λήφθηκαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση του ελέγχου των δαπανών και εξαγγέλθηκαν νέα μέτρα στα τέλη του 2002.

Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Λήφθηκαν μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί πάντοτε ο στόχος που είχε τεθεί για τον καθορισμό των μισθών σε συνάρτηση με την παραγωγικότητα.

Τέλος, συντελέστηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ενώ λήφθηκαν μέτρα για την τόνωση του ανταγωνισμού στις βιομηχανίες δικτύου, φαίνεται ότι απαιτούνται περαιτέρω μεταρρυθμίσεις, έτσι ώστε να μειωθεί το μερίδιο αγοράς των παραδοσιακών φορέων. Λήφθηκαν ορισμένα μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κανονιστικών ρυθμίσεων που ενδέχεται να παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό, ενώ δεν κατέστη δυνατό να αυξηθεί ο δείκτης ενσωμάτωσης των οδηγίων για την εσωτερική αγορά.

3.8 Ιταλία

Η Ιταλία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι ακολούθησαν λιγότερο ικανοποιητικά τις συστάσεις ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Περιορισμένη μόνο πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των συστάσεων όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά, δεδομένου ότι δεν διαπιστώθηκε ένας σταθερός ρυθμός μείωσης του ελλείμματος και εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες κατά πόσο τα τρέχοντα μέτρα φορολογικής μεταρρύθμισης είναι συνεκτικά με τον στόχο ενός σχεδόν ισοσκελισμένου προϋπολογισμού. Επιπλέον, δεν λήφθηκαν μέτρα για την αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων του σημερινού συνταξιοδοτικού συστήματος.

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση των συστάσεων για την αγορά εργασίας, με τη λήψη μέτρων για την εφαρμογή της πρόσφατης μεταρρύθμισης της αγοράς εργασίας και για την μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης που επιβάλλεται στην εργασία. Δεν

λήφθηκαν νέα μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας.

Τέλος, επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ειδικότερα, συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για τη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και λήφθηκαν ορισμένα μέτρα για την προώθηση της καινοτομίας και της χρησιμοποίησης των ΤΠ καθώς και για την τόνωση του ανταγωνισμού στους τομείς των υπηρεσιών και της ενέργειας. Δεν επιτεύχθηκε πρόοδος για τη βελτίωση του δείκτη ενσωμάτωσης οδηγίων για την εσωτερική αγορά.

3.9 Λουξεμβούργο

Το Λουξεμβούργο είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι τήρησαν λιγότερο ικανοποιητικά τις ανά χώρα συστάσεις των ΓΠΟΠ. Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Η προγραμματιζόμενη αύξηση των δαπανών για το 2003 είναι σύμφωνη με τις σχετικές συστάσεις, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει το πρόβλημα ορισμένων δυσκαμψιών σε επίπεδο τρεχουσών δαπανών.

Επιτεύχθηκε επίσης κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας, με τη λήψη μέτρων για την αύξηση του εθνικού δείκτη απασχόλησης ιδίως για τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους και τις γυναίκες.

Περιορισμένη ήταν η πρόοδος που επιτεύχθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ειδικότερα, δεν επιτεύχθηκε αισθητή πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και δημοσίων προμηθειών. Λήφθηκε ένας περιορισμένος αριθμός μέτρων για τη μείωση του ακόμη σχετικά υψηλού διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και για την ανάπτυξη ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ενώ δεν υπήρξε πρόοδος όσον αφορά την βελτίωση του δείκτη ενσωμάτωσης των οδηγίων για την εσωτερική αγορά.

3.10 Κάτω Χώρες

Οι Κάτω Χώρες συγκαταλέγονται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την τήρηση των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Εκτιμάται ότι το 2002 ο προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής δεν συνέβαλε στην αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων, παρόλο που οι αυξήσεις των μισθών του δημοσίου τομέα παρέμεναν υψηλές, και λήφθηκαν μέτρα για την αποφυγή της επιδείνωσης του κρατικού ισοζυγίου το 2003.

Επίσης σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην εφαρμογή των συστάσεων για την αγορά εργασίας. Προγραμματίστηκαν νέα μέτρα έτσι ώστε η εργασία να γίνει συμφέρουσα από οικονομική άποψη, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχουν ακόμη διαπιστωθεί ορατές βελτιώσεις. Οι κοινωνικοί εταίροι και η κυβέρνηση δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε συμφωνία για τη μεταρρύθμιση του συστήματος αναπηρικών συντάξεων. Η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση επικεντρώνεται βασικά στη μείωση του αριθμού των νέων δικαιούχων βάσει του συστήματος.

Τέλος, επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Λήφθηκαν μέτρα για την τόνωση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών, ενώ προβλέπονται και άλλες προσπάθειες για να ενισχυθεί η χρησιμοποίηση των ΤΠΕ στα σχολεία και να αυξηθεί ο αριθμός των αποφοίτων στους τομείς των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας. Τέλος, μειώθηκε κάπως ο διοικητικός φόρτος των επιχειρήσεων, αλλά ελάχιστα νέα μέτρα λήφθηκαν για την ανάπτυξη του σχετικά χαμηλού επιπέδου της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

3.11 Αυστρία

Η Αυστρία βρίσκεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι εφάρμοσαν λιγότερο ικανοποιητικά τις συστάσεις ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Η πρόοδος στον τομέα των δημοσίων οικονομικών ήταν περιορισμένη. Η Αυστρία έλαβε κάποια μέτρα για τη μείωση των διαρθρωτικών δαπανών, αλλά το 2002 δεν μπόρεσε να επιτευχθεί ισοσκελισμένος προϋπολογισμός: αντίθετα επιδεινώθηκε αισθητά η δημοσιονομική θέση και το έλλειμμα έφθασε σε 1,8% του ΑΕΠ. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις δεν αντισταθμίστηκαν με πρόσθετες μειώσεις των δαπανών. Όσον αφορά το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα, δεν λήφθηκαν ούτε προγραμματίστηκαν νέα μέτρα για τη μεταρρύθμισή του.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε στην αγορά εργασίας ήταν περιορισμένη. Δεν λήφθηκαν νέα μέτρα για την επιτάχυνση της μεταρρύθμισης των συστημάτων εισφορών και παροχών όσον αφορά τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας. Η κυβέρνηση αναμένει τώρα να φανούν τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης των συντάξεων του 2000. Το καθεστώς μερικής απασχόλησης που εφαρμόστηκε για τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας αποδείχθηκε πολύ δαπανηρότερο από ό,τι προβλεπόταν.

Τέλος, επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Διατέθηκαν σημαντικοί πρόσθετοι πόροι για τις δαπάνες υπέρ της E&A. Λήφθηκαν νέα μέτρα για τη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις. Ωστόσο, δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την αύξηση του δείκτη ενσωμάτωσης των οδηγιών για την εσωτερική αγορά και δεν βελτιώθηκε το κανονιστικό πλαίσιο για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

3.12 Πορτογαλία

Η Πορτογαλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Ενώ το έλλειμμα σημείωσε σαφή μείωση το 2002, είναι πιθανό να εξακολουθεί ακόμα να υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση εξακολουθεί να είναι προσηλωμένη στον στόχο επίτευξης μιας σταθερής δημοσιονομικής εξυγίανσης έτσι ώστε να επιτευχθεί ο μεσοπρόθεσμος στόχος ισοσκελίσης του προϋπολογισμού. Ο διαρθρωτικός προϋπολογισμός που καταρτίστηκε τον περασμένο Ιούνιο εφαρμόζεται αυστηρά. Αυτό μείωσε τη δυναμική των δαπανών της γενικής κυβέρνησης. Επιτεύχθηκε επίσης πρόοδος στον τομέα της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος, παρόλο που απαιτούνται περαιτέρω μέτρα.

Κάποια πρόοδος πραγματοποιήθηκε επίσης στις μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας, καθώς και στην εφαρμογή της νέας εθνικής στρατηγικής για τη δια βίου μάθηση. Μετά από συζητήσεις με τους κοινωνικούς εταίρους, στις αρχές του 2003 αναμένεται η έγκριση από το Κοινοβούλιο ενός νομοσχεδίου το οποίο προβλέπει τον περιορισμό σε δύο έτη της διάρκειας των συλλογικών συμβάσεων και μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τον χρόνο εργασίας.

Τέλος, επιτεύχθηκε επίσης κάποια πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Λήφθηκαν αρκετά μέτρα για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης του πληθυσμού, για την προώθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην E&A καθώς και την ενθάρρυνση της χρήσης των ΤΠΕ από τις ΜΜΕ. Κάποιες προσπάθειες καταβλήθηκαν για την τόνωση του ανταγωνισμού στις ελευθερωμένες υπηρεσίες κοινής ωφελείας, αλλά μετατέθηκε η έγκριση του πρωτοκόλλου συμφωνίας για τη θέσπιση μιας κοινής Ιβηρικής αγοράς ηλεκτρισμού. Το σημερινό σχετικά υψηλό επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων βρίσκεται υπό παρακολούθηση. Τέλος, δεν σημειώθηκε πρόοδος για την αύξηση του δείκτη ενσωμάτωσης οδηγιών για την εσωτερική αγορά.

3.13 Φινλανδία

Η Φινλανδία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι εφαρμόσαν λιγότερο ικανοποιητικά τις συστάσεις ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Η Φινλανδία πραγματοποίησε κάποια πρόοδο στον τομέα των δημοσίων οικονομικών. Το 2002, το πλεόνασμα εκτιμάται σε 3,6% του ΑΕΠ. Οι δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης υπερέβησαν τόσο τον αρχικό στόχο που είχε τεθεί το 2002 κατά 1,0% σε πραγματικές τιμές, όσο και το ανώτατο όριο των δαπανών, που συμφωνήθηκε τον Μάρτιο του 2001, κατά 3,1% σε πραγματικές τιμές. Η υπέρβαση του 2002 είναι κατά κύριο λόγο αποτέλεσμα των πρόσθετων διακριτικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του 2003, οι δαπάνες το 2003 θα υπερβούν το επίπεδο που είχε συμφωνηθεί τον Μάρτιο του 2002 κατά περίπου 0,4% σε πραγματικές τιμές. Ωστόσο, η κυβέρνηση έλαβε κάποια μέτρα για τη βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Επίσης, συμφωνήθηκε με τους κοινωνικούς εταίρους μια σημαντική μεταρρύθμιση των ιδιωτικών συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε επίσης στη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις οδήγησαν σε μείωση του φορολογικού συντελεστή για τους μισθωτούς χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος κατά περίπου 1 εκατοστιαία μονάδα το 2002. Η κυβέρνηση αναμένει ότι τα μέτρα που έχουν προταθεί για το 2003 θα μειώσουν περαιτέρω την φορολογική επιβάρυνση που επιβάλλεται στην εργασία κατά περίπου 1 εκατοστιαία μονάδα. Οι ΕΠΑΕ επανεξετάστηκαν έτσι ώστε να εστιαστούν καλύτερα στις επιμέρους ανάγκες.

Τέλος, περιορισμένη πρόοδος επιτεύχθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Λήφθηκαν ορισμένα μέτρα για την τόνωση του ανταγωνισμού στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών. Ο χρόνος που απαιτείται για την καταχώριση νέων εταιρειών φαίνεται ότι μειώθηκε πρόσφατα, αλλά δεν μπορεί να αναφερθεί καμία σημαντική συγκεκριμένη ενέργεια στον τομέα αυτό. Δεν λήφθηκαν μέτρα έτσι ώστε να χορηγηθούν στην αρχή ανταγωνισμού της Φινλανδίας οι εξουσίες εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ.

3.14 Σουηδία

Η Σουηδία είναι μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρείται ότι είχαν τις καλύτερες επιδόσεις όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Σημαντική πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις, που αντιστοιχούν σε περίπου 1,1% του ΑΕΠ, οι οποίες εφαρμόστηκαν το 2002 ήταν σύμφωνες με τους ΓΠΟΠ του 2002. Όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά, αναμένεται η πραγματοποίηση ενός "άνετου" πλεονάσματος το 2002. Τα ανώτατα όρια σχετικά με τις δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης έχουν τηρηθεί κάθε έτος από τη θέσπισή τους το 1997, γεγονός που συνέβαλε στη συγκράτηση των δαπανών και την ενίσχυση της αξιοπιστίας σχετικά με την ευρωστία των δημοσίων οικονομικών. Ωστόσο, τα δημοσιονομικά περιθώρια που περιλαμβάνονται στα ανώτατα όρια για το 2003 και το 2004 περιορίστηκαν και πάλι στο σχέδιο νόμου για τον προϋπολογισμό του 2003.

Σημαντική πρόοδος επιτεύχθηκε και στην εφαρμογή των συστάσεων του 2002 για την αγορά εργασίας, με περαιτέρω μεταρρύθμιση των συστημάτων εισφορών και παροχών για την προώθηση των κινήτρων απασχόλησης, π.χ. με την αύξηση του βασικού αφορολόγητου ορίου και τη μείωση των οριακών φορολογικών συντελεστών για ορισμένους μισθωτούς. Επίσης, η Σουηδία βελτίωσε αισθητά τη στοχοθέτηση των παραδοσιακών προγραμμάτων για την αγορά εργασίας. Βελτίωσε το μείγμα των υπόλοιπων προγραμμάτων δίνοντας περισσότερο βάρος στην ποιότητα έναντι της ποσότητας.

Τέλος, κάποια πρόοδος συντελέστηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Ο ανταγωνισμός όσον αφορά την παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο εξακολουθεί να είναι περιορισμένος, παρόλο που λήφθηκαν ορισμένα περαιτέρω μέτρα για την τόνωση του ανταγωνισμού, όπως ο νόμος που επιτρέπει τις ιδιωτικές εταιρείες να προσβάλλουν τις αποφάσεις ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Λήφθηκαν ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στους τομείς των τροφίμων και των κατασκευαστικών έργων και, σε μικρότερο βαθμό, στον φαρμακευτικό τομέα.

3.15 Ηνωμένο Βασίλειο

Το Ηνωμένο Βασίλειο συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία, σε συνολικό επίπεδο, θεωρούνται ότι κατέχουν ενδιάμεση θέση όσον αφορά την εφαρμογή συστάσεων ανά χώρα των ΓΠΟΠ. Επιτεύχθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τα δημόσια οικονομικά. Οι δημόσιες επενδύσεις, μετά από μια χαμηλότερη επίδοση από ό,τι προβλεπόταν, έχουν αυξηθεί αισθητά και, σύμφωνα με τις τελευταίες επίσημες προβλέψεις, αναμένεται ότι θα συνεχίσουν να αυξάνονται με ταχύ ρυθμό, σύμφωνα με τις συστάσεις των ΓΠΟΠ. Το 2002, τα δημόσια οικονομικά αναμένεται να είναι σαφώς ελλειμματικά, τόσο λόγω της χαμηλότερης από τη δυνητική τάση ανάπτυξης όσο και της αύξησης των διακριτικών δαπανών. Το 2003, προβλέπεται περαιτέρω μικρή επιδείνωση τόσο του ονομαστικού όσο και του κυκλικά προσαρμοσμένου ελλείμματος.

Κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των συστάσεων του 2002 για την αγορά εργασίας. Παρόλο που δεν αξιολογήθηκε πλήρως όλο το φάσμα των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας, που απευθύνονται εν μέρει στις μειονεκτούσες ζώνες, τα στοιχεία για τα βασικά αποτελέσματα δείχνουν ένα μικρό αλλά δυνητικά θετικό αντίκτυπο στη βελτίωση της δυνατότητας απασχόλησης. Θεσπίστηκαν μέτρα για την παροχή "εργασιακής" συνδρομής σε όλους τους δικαιούχους επιδομάτων. Ωστόσο, για εκείνους που αναζητούν εργασία, φαίνεται ότι υπάρχουν ελάχιστα κίνητρα να εγκαταλείψουν τις παροχές ασθένειας και αναπηρίας που λαμβάνουν.

Τέλος, σημαντική πρόοδος επιτεύχθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων για τις αγορές προϊόντων, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης. Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία, δόθηκαν μεγαλύτερες αρμοδιότητες στις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού για τη λήψη αποφάσεων πολιτικής ανταγωνισμού, ενώ λήφθηκαν μέτρα για τη βελτίωση του ανταγωνισμού σε τομείς όπως οι λιανικές τραπεζικές υπηρεσίες, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και, σε μικρότερο βαθμό, τα ελεύθερα επαγγέλματα. Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, οι επενδύσεις συνεχίζονται και συστάθηκε νέα επιχείρηση σιδηροδρομικής υποδομής και βελτιώθηκε το κανονιστικό πλαίσιο του τομέα αυτού.